

VINERI 23 MAI 2003 • ANUL LIII NR. 21

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.hu / foaia@axelero.hu

Ca Micherechiul să-și păstreze valorile specifice

„Cu aceeași credință mărturisindu-L pe același Dumnezeu”

Multe semne de întrebare în privința noii biblioteci românești de la Giula

CALENDAR ORTODOX

26 mai, luni – Sf. Ap. Iuda; Sf. Sfințiții Ap. Carp și Alfeu; Sf. Mc. Averchie și Elena.
27 mai, marți – Sf. Mc. Iuliu Veteranul. Sf. Sfințiții Mc. Terapont, Alipie și Eladie;
28 mai, miercuri – Cuv. Nichita al Calcedonului; Sf. Mc. Eladie și Eliconida.
29 mai, joi – Cuv. Mc. Teodosia; Sf. Mc. Olivian episcopul și Alexandru, Episcopul Alexandriei.
30 mai, vineri – Cuv. Isaachie Mărturisitorul și Varlaam; Sf. Mc. Natalie.
31 mai, sâmbătă – Sf. Ap. Ermia; Sf. Sfințiții Mc. Ermei, Eusebie și Haralambie.
1 iunie, – duminică – Sf. Mc. Iustin Martirul și Filozoful; Sf. Mc. Just, Hariton, Firm și Valerian.

Citatul săptămânii

„Măreț este exemplul acela ce îl arată cineva prin fapte.”

I. Ghica

AGENDĂ

26 mai

1488 – a început construirea Bisericii Sfântul Gheorghe de la Voroneț, ctitorie a lui Ștefan cel Mare.

27 mai

1840 – s-a stins din viață, la Nisa, *Nicolo Paganini*, violonist și compozitor italian.

28 mai

1977 – a fost inaugurat Muzeul „*Trophaeum Traiani*” de la Adam Clisi, restaurat de un grup de specialiști români.

29 mai

1940 – Liviu Rebreanu și-a rostit discursul de recepție la Academie, intitulat „*Lauda țaranului român*”.

1945 – a murit la București, într-un accident, *Mihail Sebastian*, dramaturg, romancier, eseist și critic literar.

30 mai

1431 – s-a stins din viață *Ioana D'Arc*, „fecioara din Orleans” pe care, fiindcă avea vedenii și se credea mântuitoarea Franței, francezii au ars-o pe rug, acuzând-o de erezie și vrăjitorie.

31 mai

1809 – s-a stins din viață compozitorul austriac *Franz Josef Haydn*.

1818 – s-a născut la Giula *Gheorghe Pomuț*, fiu al lui Ioan și Victoria, fiind botezat în Biserica Ortodoxă Română cu hramul Sfântul Nicolae din oraș. După terminarea studiilor superioare, Pomuț s-a alăturat tineretului cu vederi progresiste. În revoluția maghiară pașoptistă, el a luptat alături de generalul Ujházy. După căderea orașului Komarno, împreună cu Ujházy părăsește țara, căutându-și o patrie nouă în America.

1883 – s-a născut *Onisifor Ghibu*, pedagog și om politic.

1 iunie

1902 – a apărut primul număr al celui mai important periodic literar românesc, apărut la Budapesta, cu titlul „*Luceafărul*”. În fruntea inițiativei a stat Octavian Tâslăuanu (1876–1942), în epoca respectivă funcționar al Consulatului General al României în capitala ungară. Din redacție au mai făcut parte Octavian Goga, Ion Lapedatu, Al. Ciurea.

Naiul nu mai sună cu jale

Marksteiner Béla

(1942–2003)

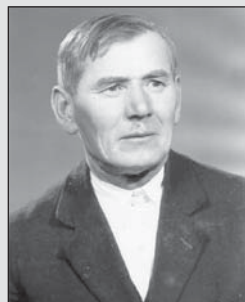
Născut la Arad, în 1942, dintr-o familie muncitorească germano-ungară, a fost educat în spiritul specific orașului, cinstind omul bun, onest și harnic, indiferent de ce neam ar fi el. Tânărul meseriaș a devenit muncitor într-una din marile fabrici ale Aradului, până ce s-a mutat definitiv în Ungaria, stabilindu-se la Bichișciaba. Abia sosit în Ungaria, a edificat legături cu comunitatea românească de aici, câștigând mulți prieteni adevărați din mijlocul acesteia. Ca pasionat al muzicii, a cântat de la înființare ani îndelungați în corul mixt giulan „Pro Musica”. Fiind un interpret pasionat al naiului, și-a desăvârșit arta studiind mereu, întreținând legături permanente cu cei mai mari naiști români. Cântând în cor sau din nai, Marksteiner Béla a evoluat pe mai multe scene din România și Ungaria, fiind apreciat atât pentru arta, cât și pentru ținuta sa artistică și umană. Moartea lui subită de la mijlocul lunii mai i-a șocat pe toți cei care l-au cunoscut.

Amintirea sa o vor păstra cu sinceră pietate mulți români din Ungaria.

A trecut la cele veșnice...

Teodor Budai

(1912–2003)

În seara de 16 mai și-a predat sufletul Domnului unul dintre cei mai în vârstă micherecheni. Născut la 24 iunie 1912, Teodor Budai s-a însurat în 1938

cu consăteanca sa Maria Ardelean, trăind împreună 65 de ani la bine și la rău. Din această căsătorie li s-au născut fiii Ion și Vasile, și fiica Maria. Moartea l-a răpit pe Teodor Budai din mijlocul familiei numeroase a celor trei copii, 8 nepoți și 4 strănepoți. Ultimii șapte ani ai vieții i-a trăit, împreună cu soția sa, la casa fiicei sale din Giula. Teodor Budai își doarme somnul de veci în cimitirul satului natal.

Fie-i țărâna ușoară și pomenirea veșnică!

Și totuși va fi listă nominală?

„Lista nominală a electorilor minoritari, întocmită de comunitatea minoritară respectivă, ar putea fi baza unui sistem electoral mai eficient” – a declarat *Heizer Antal*, președintele Oficiului pentru Minorități la o conferință organizată luni, 19 mai, la Budapesta, despre modificarea Legii pentru Minorități. În cadrul întâlnirii de

la Academia Maghiară de Științe s-a pus un accent deosebit pe registrul minorităților, fără să se ajungă la vreun consens în ce privește organizațiile care să aibă competența să facă aceste înregistrări, sau să fie introdus criteriul cunoașterii limbii minorității reprezentate. Heizer Antal a accentuat că el ar fi de acord cu realizarea

unei liste nominale, pentru că este de părere că minoritățile ar trebui să-și aleagă în mod direct conducerea. Scopul modificării legii ar fi, după Heizer, dezvoltarea în continuare a sistemului de autogovernare, sprijinirea adevăratelor comunități minoritare, protejarea și întărirea folosirii limbii materne.

- iova -

Zilele DKMT

Devenită tradițională, serbarea Euroregiunii Dunăre-Criș-Mureș-Tisa se sărbătorește anual la borna Triplex Confinium, aflată la întretăierea granițelor dintre România, Ungaria și Serbia.

În acest an, „Zilele DKMT” se desfășoară în 24 și 25 mai. În cele două zile de manifestări, granițele dintre cele trei țări, între localitățile Beba Veche (România), Kübekháza (Ungaria) și Majdan-Rabe (Voivodina), vor fi deschise între orele 10.00–18.00, sâmbătă, și între 10.00–16.00, duminică. În prima zi, o dată cu programul cultural-distractiv, autoritățile din Euroregiunea DKMT vor semna, la Primăria din Beba Veche, contractul de înființare a Societății de Utilitate Publică și protocolul de cooperare euroregională, după care se va ține ședința Adunării Generale a DKMT. În programul de manifestări sunt cuprinse crosul DKMT pentru copii, spectacole ale unor ansambluri din cele trei țări, diverse competiții și concursuri internaționale.

I. Kaupert

- va -

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foiaia românească aparține autorilor. Foiaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: O panoramă a Micherechiului
(Foto: Aurel Papp)

Ca Micherechiul să-și păstreze valorile specifice

La inițiativa Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria, Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria va efectua în lunile următoare prima fază a unui proiect în vederea revitalizării și întăririi folosirii limbii române la Micherechi. În urma vizitei oficiale la Budapesta în primăvara acestui an a secretarului de stat **Doru Vasile Ionescu**, șeful Departamentului pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Ministerului Informațiilor Publice din România, Oficiul pentru Minorități se angajează la realizarea unor instituții-pilot, prima dată la Micherechi, apoi și la Giula și Chitighaz, unde elementul românesc va primi o atenție accentuată. Despre șansele realizării acestui proiect și despre primele sarcini s-a discutat vinerea trecută, la 16 mai, în cadrul unei ședințe organizate la sediul din Giula al Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.

La întâlnirea inițiată de Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria și desfășurată numai în limba română, au fost invitați reprezentanți ai comunei Micherechi, cercetători, profesori, jurnaliști. **Dr. Maria Berényi**, directoarea Institutului de Cercetări a subliniat importanța proiectului în felul următor: „Scopul nostru este realizarea unei cercetări complexe în ceea ce privește folosirea limbii, starea identității, situația instituțiilor principale din Micherechi. Institutul s-a angajat să depisteze și, cu ajutorul unui chestionar, să investigheze acele probleme care aparțin acestei chestiuni. Noi am solicitat ca la această muncă să participe și câțiva specialiști din rândul minorității noastre, care cunosc bine problemele specifice ale comunității românești din Micherechi.”

Munca de cercetare are și un termen exact, data de 30 octombrie 2003. Cheltuielile primei faze a cercetării vor fi suportate de Oficiul pentru Minorități, care, prin contract, asigură Institutului de Cercetări 1.200.000 de forinți.

Prezent la întâlnire, pri-

marul **Teodor Martin** din Micherechi a recunoscut că în privința limbii române situația din sat s-a stricat mult. „Avem foarte mult de făcut, mult de recuperat, noi toți, atât conducerea satului, cât și pedagogii, intelectualii.” Teodor Martin a considerat benefică această muncă de cercetare, oricare ar fi rezultatul acesteia. **Florica Santău**, profesoară din Chitighaz, responsabilă pentru editarea manualelor românești la Editura Didactică din Budapesta, a atras atenția asupra faptului că orice rezultat va reieși la sfârșitul cercetării, „toate consecințele vor trebui să le poarte micherechenii”. Primarul Teodor Martin a fost de părere că „avem datoria să păstrăm valorile tradiționale din Micherechi și trebuie să fim conștienți că dacă ne pierdem limba, cultura strămoșească, ne vom pierde caracterul și vom fi ca oricare altă

localitate maghiară din această țară. Si atunci satul nostru va pierde foarte mult”.

Despre etapele proiectului a vorbit tot **Maria Berényi**: „În prima fază se va face o muncă de teren, se va efectua un sondaj pe baza unui chestionar special. Trebuie să cunoaștem precis atitudinea localnicilor față de limba română, de graiul lor local și de multe alte aspecte specifice. Aceste date vor trebui analizate și pe baza acestora va fi stabilit un program de strategie. Totuși, e o mare înlesnire că primăria de acum, conducerea cea nouă a satului se dovedește un partener serios.”

Cei întruniți la ședință s-au înțeles că se vor întocmi două tipuri de chestionare, separat pentru tineri și adulți. Întrebările acestuia se vor referi la limbă, religie, identitate, stare economică, socială etc.

Maria Berényi a accentuat că în realizarea acestui

proiect va avea un rol deosebit atitudinea intelectualității locale. Profesorul **Gheorghe Petrușan**, șeful Catedrei de română din Seghedin a fost de părere că va trebui să se depună o muncă intensă pentru a da localității o imagine românească. Să fie așezate peste tot inscripții (sau și inscripții) românești, părinților și copiilor trebuie asigurate motivații, va fi necesară crearea unui cadru spontan de românism.

În încheiere, primarul a informat participanții că la următoarea ședință a Consiliului local din Micherechi, care va fi convocată la sfârșitul lunii mai, el va raporta despre tot ce s-a discutat la ședința de la Giula și va solicita decizia pozitivă a conducerii satului pentru realizarea acestui proiect de revitalizare a caracterului românesc al localității.

Eva Iova

Un nou început la Comisia Culturală a AȚRU

„Aceasta a fost prima ședință a comisiei culturale și bisericești a AȚRU, unde în primul rând am încercat să ne cunoaștem unul pe altul” – a apreciat în după-masa zilei de 16 mai, după terminarea ședinței, **Petru Selejan**, președintele acestui for, alcătuit din nouă membri. După faza inaugurală s-a vorbit însă și despre anumite sfere de activitate, care vor intra în competența comisiei.

La întâlnirea care s-a desfășurat în două limbi, ungurește și românește, s-au votat mai multe moțiuni. Printre altele, comisia va întocmi un chestionar pe care îl va trimite președinților autogovernărilor românești pentru a afla ce fel de activități culturale se desfășoară în loca-

litățile lor, ce fel de echipe folclorice și coruri funcționează acolo. Intenția comisiei este de a redacta o așază „agendă a vieții noastre culturale”. Mai târziu, această agendă ar putea ajuta la repartizarea diferențiată a subvențiilor acordate echipelor de dansuri populare, corurilor ș.a.m.d. La ședință am mai aflat că autogovernarea pe țară își propune reluarea turneelor culturale de odinioară. Pentru realizarea acestui scop – care conform planurilor ar începe prin toamnă – AȚRU a câștigat prin concurs 250.000 de forinți.

Petru Selejan a informat comisia și despre alte fonduri câștigate prin concurs. „Am câștigat 400.000 de forinți pentru întâlnirea cercuri-

lor „Perinița”, acțiune care se va desfășura la 6 iunie. De asemenea, 400.000 de forinți am obținut și pentru organizarea „Zilei Culturale a Românilor din Ungaria”, care, mai mult ca sigur, și în acest an se va ține în luna septembrie. Și, în fine, trebuie să amintesc planul nostru de a scoate un CD cu muzică populară românească din Micherechi, Chitighaz și Aletea, pentru realizarea căruia am concurat la Fundația Publică”. Membrii comisiei au căzut de acord că acest CD va îmbunătăți criza provocată de lipsa muzicanților, o problemă cu care se confruntă în permanență echipele de dansuri populare.

Conform denumirii comisiei – care este și „bisericească” – ședința din 16 mai a ridicat și problema

bisericii. S-a vorbit îndelungat despre starea deteriorată a bisericii din Crâstor și a Capelei din Budapesta. Pentru a cunoaște situația adevărată a acestor lăcașuri sfinte și, în general, situația Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, comisia a hotărât să-l invite pe **Părintele Episcop Sofronie** la una din ședințele viitoare.

Prima ședință a comisiei culturale și bisericești a AȚRU a avut loc la sediul din Giula. Însă după cum am aflat, viitoarele ședințe se vor ține și în deplasare: la Budapesta, Chitighaz, Crâstor, Otlaca-Pustă sau Aletea, în acele localități de unde sunt membrii comisiei.

O altă idee a fost ca – participând și așa la cele mai multe acțiuni culturale –

membrii comisiei să se întrunească în ședințe și cu ocazia acestor evenimente. „Aceste ocazii sunt bune pentru a discuta „la cald” despre evenimentele respective, organizate de noi. Aici putem face o analiză mai bună a acțiunii, având sentimente proaspete. Privind ședințele în deplasare, ele sper că vor ajuta să ne cunoaștem mai bine. De exemplu, cei din Budapesta să aibă posibilitatea de a face cunoștință cu comunitatea română din Chitighaz sau Aletea sau noi să-i cunoaștem pe cei din Capitală” – a accentuat **Petru Selejan**. Conform ideilor anterioare, următoarea ședință a acestei comisii va avea loc la 6 iunie, după încheierea întâlnirii cercurilor „Perinița”.

Adam Bauer

Delegație ATRU la Vârșet

Inițierea și dezvoltarea proiectelor comune în domeniul culturii, învățământului, cultelor, informării și culturii fizice; realizarea proiectelor menite să contribuie la conservarea și dezvoltarea identității etnice din Ungaria, Serbia și Muntenegru; facilitarea relațiilor de înfrățire între instituții și asociații – printre altele, aceste obiective figurează în protocolul de colaborare multilaterală încheiat zilele trecute între Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria și Comunitatea Românilor din Iugoslavia, semnat de președinții celor două organizații, *Ion Cizmaș și Traian Cresta*. Vineri, la 16 mai, o delegație a ATRU a efectuat o vizită la comunitatea românească din Vârșet, realizând primele contacte cu această minoritate. În cadrul întrevăderii s-a convenit ca prima acțiune comună să fie peste două săptămâni, când o delegație a românilor din țara vecină va participa la întâlnirea folclorică „Perinița”. - va -

Uniunea județeană și-a ales conducerea

Joi, la 15 mai s-a întrunit în ședință Uniunea Autogovernărilor Minoritare Române din Județul Bichiș, cu scopul de a alege noua conducere și pentru a defini statutul de funcționare. Adunarea a avut loc la Căminul Cultural din Chitighaz. Pentru postul de președinte a fost ales *Alexandru Finna*, iar vicepreședinte va fi *Gheorghe Guiaș*, primarul Chitighazului. Membrii conducerii sunt: *Andelco Tompan, Teodor Balint, Mihai Vidican, Gheorghe Santău și Ana Buha*.

Comisia de control este compusă din *Vasile Botaș* președinte, *Minodora Nagy* și *Ana Rocskár*.

Autogovernările românești care au alcătuit această uniune județeană vor plăti o cotizație de câte 1% din venitul lor anual. Uniunea Autogovernărilor Minoritare Române din Județul Bichiș grupează 10 din cele 12 autogovernări românești din acest județ, cu excepția celor din Giula și Micherechi, care nu s-au atașat acestei inițiative.

- va -

Întâlnirea cluburilor de naționalitate la Aletea

La sfârșitul acestei săptămâni, la 24 mai, începând de la ora 9.00 se va desfășura la Căminul Cultural „Reibel Mihály” din Aletea cea de-a XXII-a Întâlnire a cluburilor de naționalitate din județul Bichiș. În organizarea Căminului Cultural și a Consiliului Județean, această întâlnire va atrage iarăși zeci și zeci de activiști culturali. Cluburile, după o defilare comună pe strada principală, vor evolua cu

programe artistice pe scena căminului, după care va urma decernarea diplomelor de participare. Masa de prânz va fi urmată de discuții libere și se va ține un tradițional joc. Acțiunea județeană va fi sprijinită de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”, de Comisia pentru Minorități Naționale și Etnice a Consiliului Județean și de Primăria orașului Aletea. E. I.

Expoziții din lucrările Elenei Ruja

În aula Adunării Generale a județului Csongrád s-a deschis recent o expoziție de artă plastică, cu lucrări jurizate ale artiștilor din acest județ. Printre aceștia se găsește și *Elena Ruja* din Seghedin, originară din Micherechi, care participă cu icoane și alte lucrări de artă decorativă. Expoziția poate fi vizionată până la 20 mai.

În ziua de 15 mai, la Muzeul de Artă Decorativă din Budapesta a fost vernisată o expoziție intitulată „Rákóczi și epoca lui”. Și în cadrul acesteia pot fi văzute icoane și alte lucrări de artă decorativă ale artistei *Elena Ruja*. Această expoziție din Capitală este deschisă timp de o lună.

- va -

Preluarea și întreținerea instituțiilor culturale necesită o concepție bine conturată

Începând cu acest an, din bugetul de stat s-a rezervat un fond de 440 de milioane de forinți pentru cheltuieli legate de înființarea, preluarea și respectiv întreținerea unor instituții culturale ale autogovernărilor minoritare pe țară. Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria este responsabil ca acești bani să fie distribuiți, proporțional și eficient, în rândul autogovernărilor pe țară ale celor 13 naționalități, în funcție de stadiul de pregătire al diferitelor proiecte. Deci destinatarii banilor sunt în exclusivitate autogovernările pe țară, acestea fiind autorizate, conform legii în vigoare, pentru reprezentarea tuturor intereselor naționalităților respective.

În ziua de 7 mai, *Ștefan Frățean*, director la Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria, a efectuat o vizită oficială la sediul din Giula al Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. În cadrul discuțiilor purtate cu *Traian Cresta*, președintele ATRU, reprezentantul Oficiului s-a informat despre stadiul proiectelor în discuție. Pentru a afla amănunte despre vizita la Giula și despre preluarea diferitelor instituții culturale, l-am întrebat pe *Ștefan Frățean*.

– Această întâlnire a avut ca scop să se afle, care sunt, la concret, acele instituții pe care ATRU dorește să le înființeze, eventual să le preia în administrare în viitorul apropiat. S-a pomenit mai devreme despre preluarea Casei muzeu din Chitighaz și despre înființarea unei biblioteci românești la Giula. Pentru ca aceste planuri să se și realizeze, trebuie făcute numeroase demersuri. Oficiul are prea puține informații despre stadiul de pregătire al acestor proiecte. Bineînțeles, se presupune că planul de înființare și preluare a diferitelor instituții românești este bazat pe o concepție bine definită, dezbătută și aprobată de către structurile de decizie ale Autogovernării. Se presupune, de asemenea, că despre aceste probleme importante pentru întreaga comunitate a românilor din Ungaria se poartă un dialog sistematic cu diferitele reprezentanțe, inclusiv cu specialiștii domeniului, în caz că ei, eventual, nu fac parte din structurile amintite ale ATRU.

– Aceasta fiind o inițiativă nouă, probabil se ivesc și probleme practice, juridice.

– Reprezentanta pe țară consideră, nu fără motive, că sunt nelămurite condițiile juridice privitoare la în-

ființarea sau preluarea de către ATRU a diferitelor instituții culturale. Cel mai des se pune întrebarea, care va fi statutul juridic al angajaților de la aceste instituții? Cum se va garanta acoperirea cheltuielilor de întreținere în perspectivă a acestor instituții? Evident, aceste probleme trebuie rezolvate, dar ele nu sunt de așa natură ca să împiedice, să blocheze tendința ca naționalitățile să-și creeze într-adevăr acele instituții pe care le consideră indispensabile pentru păstrarea și promovarea culturii proprii, precum ca românii să ia în mână ei înșiși conducerea acelor instituții care, la ora actuală, depind de bunăvoia neromânilor.

– Care este situația în cazul celorlalte minorități?

– Autogovernarea nemților a primit recent din fondul pomenit mai sus peste 50 de milioane de forinți pentru continuarea lucrărilor de la Centrul școlar al germanilor din Pécs, și are șanse bune să primească o subvenție similară pentru o instituție administrată de Autogovernarea pe Țară a Nemților, respectiv, cu aceste instituții, reprezentanța germanilor are un contract de colaborare și întreținere. Croații, care au fost primii care au preluat în administrare o școală de naționalitate la Hercegszántó, vor beneficia, de un asemenea, sprijin financiar de la Oficiu. Slovaci pregătesc documentele pentru finanțarea Institutului de cercetări, precum au în vedere un proiect de dotare cu cele mai noi calculatoare și mijloace necesare pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă de la redacția săptămânalului slovacilor.

– Deci preluarea diferitelor instituții necesită o pregătire și concepție serioasă.

– Da, și ar fi păcat, dacă din diferite motive, comunitatea românilor nu ar beneficia de situație. Este imposibil ca noi să nu avem o imagine, o concepție, ce anume instituții ne trebuie și cum anume dorim să le administrăm pe acestea. Este vorba, bineînțeles, în primul rând despre năzuința de instituționalizare a activităților culturale românești, dar este vorba și despre șansa creării unor locuri de muncă pentru tinerii noștri, tineri pe care trebuie să-i atragem și să-i pregătim din timp să ne ia locul.

– În afară de această temă s-a mai discutat și despre altceva la sediul ATRU?

– Am mai primit informații și despre unele probleme legate de gospodărire. Este știut că în 2003 Autogovernarea pe Țară a obținut de la buget o subvenție de 48.3 milioane de forinți. În realitate ATRU gospodărește dintr-un fond de peste 100 de milioane de forinți, având în vedere și banii obținuți din acțiunile acordate cu ani mai devreme de către stat autogovernărilor pe țară. Subvenția asigurată pentru funcționare în 2003 este cu 31% mai mare decât fondul garantat cu un an mai devreme și include și cele 7 milioane de forinți, care au fost acordați pentru crearea unor noi posturi la oficiul autogovernărilor cu scopul întăririi activităților de specialitate. La sediul ATRU am putut afla că înființarea acestor posturi este în curs de realizare. Organele competente ale ATRU au decis recent și despre onorariile asigurate pentru membrii Adunării Generale, ai Președintelui, pentru președinții de comisii, pentru membrii de comisii, precum pentru deținătorii de funcții. În rândul acestora, cei trei vicepreședinți, *Gheorghe Ardelean, Gheorghe Gulyás și Ioan Tanaszi* primesc lunar un onorariu de 140.000 de mii de forinți. S-a comunicat că aceste dotări au fost ridicate cu 10% față de onorariile din anul trecut. Adunarea Generală a aprobat ca din bugetul pe anul 2003 a ATRU să se rezerve 25,242 de milioane de forinți pentru cheltuielile personale.

Rita Pătaș

Multe semne de întrebare în privința noii biblioteci românești de la Giula

Cu două luni în urmă, ambasadorul României de la Budapesta a efectuat o vizită neoficială la Giula, întâlnindu-se cu primărița dr. *Perjési Klára*, *Traian Cresta*, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria și cu dr. *Maria Gurzäu Czeglédi*, directoarea Liceului Românesc din acest oraș. În cadrul vizitei, ambasadorul *Călin Fabian* a conturat posibilitatea înființării unei noi biblioteci românești la Giula, care ar fi urmarea vizitei planuite la Giula a președintelui României, *Ion Iliescu*, și care va dona un stoc de câteva mii de cărți pentru comunitatea română din Ungaria.

Aceste informații au stârnit un mare interes atât la Primăria orașului, cât și în mijlocul românilor. În caz că aceste intenții se vor realiza, se ridică multe întrebări: Unde vor fi puse aceste cărți? Este necesară fondarea unei noi biblioteci, alături de bi-

blioteca română de bază de la Liceul Românesc? Cine va fi responsabil pentru această nouă instituție?

Pentru a clarifica aceste probleme, reprezentanții instituțiilor interesate s-au întâlnit luni, la 19 mai, la Centrul Cultural Român din Giula. La convorbiri au participat viceprimarul *Szabó Jenő*, notărița *Becsyné dr. Szabó Márta*, *Traian Cresta*, președintele AȚRU, dr. *Maria Gurzäu Czeglédi*, directoarea școlii românești, dr. *Ioan Ciotea*, președintele Autogovernării Românești din Giula, *Krasznahorkai Géza*, directorul Bibliotecii orașenești „Mogyoróssy János”, respectiv *Doina Luțai*, șefa bibliotecii românești.

Deoarece întâlnirea a fost inițiată de Primărie, problemele de bază au fost schițate de *Szabó Márta*. Reprezentanta Primăriei a accentuat că problema bibliotecii trebuie discutată o dată cu etapa a doua a construcției

lor de la Centrul Cultural Român. Pentru a asigura o clădire separată pentru bibliotecă, orașul s-a gândit la o fostă cazarmă, însă aceasta ar putea sluji ca depozit doar un an. Deci, imobilul respectiv nu poate fi o rezolvare definitivă a problemei.

Președintele *Cresta* a vorbit despre fondul de 440 de milioane de forinți acordat de Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din

Ungaria, asigurat pentru preluarea unor instituții de către autogovernările minoritare pe țară. Însă condițiile juridice ale preluării sau înființării unei biblioteci nu sunt clarificate.

Ioan Ciotea a fost de părere că stocul de cărți trebuie depus la Centrul Cultural, fiindcă cititorii sunt în majoritate elevi. De aceeași părere a fost și directoarea școlii, care a subliniat că

acolo trebuie înființată o bibliotecă unde aceasta și-ar îndeplini destinația. Până la realizarea etapei a doua de la Centru, directoarea propune ca stocul să fie depus în sălile internatului.

Ca director al bibliotecii orașenești, *Krasznahorkai Géza* a subliniat că biblioteca va deservi și pe mai departe cititorii români, însă o bibliotecă românească bine înzestrată chiar în Centrul Cultural ar fi într-adevăr soluția cea mai bună și optimă.

Deși participanții au avut intenția ca dincolo de convorbire și colaborare să elaboreze și concepții concrete, s-a constatat de comun acord că fără informații concrete despre planurile României și despre numărul exact al cărților donate, discuțiile nu au prea mult rost. Întrebările legate de stocul de cărți urmează să fie clarificate de ambasadorul *Călin Fabian*.

Rita Păcaș

Regionalism – o șansă a naționalităților

Uniunea Europeană se bazează pe două principii de bază: subsidiaritatea și regionalismul. Primul are la bază acea dorință ca deciziile să se aducă la nivelul cel mai apropiat de individ sau de grupul de cetățeni de structura sau de administrația cea mai apropiată lui. Prin ce se poate defini regionalismul și în ce măsură poate veni acest principiu în ajutorul naționalităților? – întrebare la care ne răspunde expertul în probleme minoritare dr. *Törzsök Erika*, sociolog, directoarea Fundației Publice pentru Cercetarea Comparativă a Minorităților Europene.

– Regionalismul va trebui să apară în sistemul nostru instituțional odată cu intrarea Ungariei în Uniunea Europeană – susține *Törzsök Erika*. – În acest proces mai avem încă multe de recuperat, deoarece la ora actuală mai există tendința de centralizare a statului. În tot cazul, valorificarea fondurilor europene, a celor structurale și de coeziune, îi va reveni, după modelul european, administrației locale, regionale. Astfel, eu consider că o posibilitate reală – deși noi încă nu prea vorbim despre acest aspect – și participarea naționalităților la acest proces, la participarea la această administrație regională, la punerea în practică a intereselor regionale. Dacă naționalități-

le nu se vor implica în acest proces, ele vor pierde mult mai mult, decât s-ar crede. Noi ne legăm permanent de încă o mentalitate cu adevărat est-europeană, unde statul centralizat își exercită funcția de redistribuitor, într-un stil bolșevic: vine și împarte. Ministerul, șefii de secții din ministere ne comunică câți bani am primit – din banii noștri. Deci, eu cred că totul trebuie inversat. În Occident nu s-a prea vorbit despre problema naționalităților, în schimb sistemul regionalismului în sine oferă deosebit de multe posibilități. De exemplu, în Franța, mai exact în Bretagne (Bretania) s-au făcut loc o serie de investiții, despre care până atunci bretonii nici n-au visat. S-a

investit în turismul local, s-au construit școli, au apărut posturi de radio în limba bretonă. Deci, cu alte cuvinte, avem de-a face și cu o renaștere a culturii bretonne. Eu nu zic că cele câteva sute de mii sau milioane de forinți distribuiți de ministere n-au nici o importanță, nu ajută la întărirea sferei civile, dar eu totuși sunt convinsă că drumul pe care trebuie să pornim e cel amintit mai sus, cel al regionalismului, unde fiecare membru al acestui sistem regional va deveni beneficiarul acestui proces.

– Primii pași spre un adevărat regionalism s-a făcut și în zona noastră: în Euroregiunea Dunăre-Criș-Mureș-Tisa începe să prindă rădăcini o adevărată conlucrare româno-maghiaro-sârbă. Dar asta înseamnă că, de pildă, și minoritatea română din Ungaria va trebui să conlucreze, să colaboreze cu majoritatea cetățenilor României și, la urma urmei, se vor prezenta în comun de exemplu, pe piața de muncă. Și naționalitatea noastră va trebui deci să se pregătească atât în domeniul

cunoștinței de limbă, cât și din punct de vedere profesional, deoarece va trebui să intre în concurs, devenind actorul unei competiții pe piață.

– Da, așa este. Acela va avea șanse bune, care va cunoaște mai multe limbi, mai multe culturi. Nu este deci un slogan că noi vom duce în Uniunea Europeană cultura, culturile noastre, și ele vor îmbogăți întreaga Europă. De exemplu, în România are un avantaj cel care, venind din Ungaria știe și românește, se descurcă în labirintul legilor românești și este capabil de a înființa o firmă în România sau cel care în orice caz este în stare să comunice cu avocatul român, cu ajutorul căruia va putea înființa firma dorită. Dar și avocatul trebuie să cunoască măcar acele două limbi și acele două culturi de producție. Pentru că altfel piețele fiecăruia în parte vor rămâne în cercul restrâns al frontierelor naționale și nu vor fi capabile să facă față concurenței de pe piețele europene sau ale celor mondiale, unde va trebui să se confrunte cu produsele en-

gros din Asia sau cu structura marilor întreprinderi multinaționale. Așa că eu consider această idee a regionalismului ca o mare posibilitate și, totodată, o mare șansă.

– Printre influențele benefice ale întăririi spiritului regional în Bretagne (Franța) se enumeră și formarea așa-ziselor „școli europene”. Ce se învață, ce se va învăța în aceste școli?

– Fără îndoială, tot și toate ce se învață în celelalte școli de rând, dar în trei limbi. Odată trebuie să știi limba majorității, dar și a minorității, să zicem ori slovena, ori slovaca, ori româna și, bineînțeles, o limbă a Uniunii Europene. Toate limbile vor deveni europene, dar bine știm că în această competiție limba engleză, ori franceza sau germana va avea șanse mai mari. Deci, asta presupune însușirea a trei limbi europene până la vârsta de 18 ani, precum și cunoștințe practice, cu care acești tineri vor avea șanse reale de a intra în competiția generată de piața regională.

Petru Cîmpian

Slujirea nu-i o sărbătoare

Am bucuria să informez că în data de 18 mai în biserica penticostală nr. 1 din Micherechi a avut loc pentru a zecea oară „Ziua Tineretului”. Acesta s-a dovedit a fi mai mult decât o sărbătoare, în primul rând pentru faptul că această zi este oferită de biserică într-un mod frecvent – și anume în fiecare a treia duminică din fiecare lună –, iar în al doilea rând pentru că tineretul a înțeles că slujirea nu este o sărbătoare și nu trebuie să se facă doar la sărbători. Scopul zilei tineretului nu este transmiterea unui mesaj doar pentru tineret, ci mai degrabă folosirea și mobilizarea tineretului în slujba lui Dumnezeu. Sunt convins că Domnul Isus nu la întâmplare a rostit cuvintele din Luca 10:2 „*Mare este secerișul dar puțini sunt lucrătorii! Rugați dar pe Dumnezeu să scoată lucrătorii la secerișul Său.*”.

Acest îndemn al Dumnezeului Isus la rugăciune și la a face totul pentru ca secerătorii să fie tot mai mulți răsună de peste veacuri, iar noi nu facem altceva decât să dăm posibilitate tuturor acelor tineri care au înțeles chemarea Domnului la slujire. Așa că unii slujesc în cântare, alții în poezie, iar alții în mărturisire și în vestirea cuvântului. Ne face o deosebită plăcere să avem adeseori cu aceste ocazii în mijlocul nostru tineri de la celelalte biserici din localitatea noastră.

La această ultimă întâlnire, programul a fost condus

Foto: A. Papp

înainte de masă de fr. Ioan Gurzău, iar Cuvântul lui Dumnezeu a fost vestit de fr. Vasile Iurașoc. Prima oră petrecută în Casa Domnului a fost un timp special de rugăciune condus de fr. Matei Stanici. Textul de bază a fost din Daniel 6:9-28, unde a fost scoasă în evidență puterea lui Dumnezeu și credințioșia lui Daniel. După amiază, programul a fost condus de fr. Ioan Rocsin, iar Cuvântul Domnului a fost rostit de subsemnatul, având ca text de bază Proverbe 3:1-10. Cele zece versete au fost împărțite în cinci grupe a câte două versete, fiecare grupă conținând câte un sfat și o promisiune a lui Dumnezeu.

Aș vrea să mai menționez două lucruri, și anume: primul, că la această ultimă întâlnire între cele două programe un grup de tineri condus de fr. Ioan Rocsin au început un studiu biblic în care vor cunoaște mai mult despre Dumnezeu, Cuvântul Său și lucrările Sale. În al doilea rând, cu ajutorul lui Dumnezeu împreună cu

acești tineri s-a înființat încă un grup care laudă pe Domnul în biserică noastră, acum existând două grupuri organizate: grupul de tineri și grupul de închinare și laudă. Scopul cu grupul de tineri este ca după un timp acestea să preia ștabela grupului de închinare, fiind un grup bine pregătit atât bazat pe Cuvântul lui Dumnezeu, cât și pe o lucrare cât mai perfectă în ce privește muzica, ca mai apoi și ei să-i pregătească pe alți tineri și să-i lanseze apoi la rândul lor.

Ne bucurăm așadar de această lucrare din biserică noastră, iar ca conducător de tineret pot spune că ne aflăm pe drumul cel bun. Dar sunt convins că mai rămân foarte multe lucruri de făcut. De aceea vă invit pe toți cei tineri, veniți să ne unim pentru a face o lucrare bună și plăcută înaintea lui Dumnezeu.

Vă așteptăm la următoarea întâlnire din luna iunie. Fiți binecuvântați de Dumnezeu.

Dorin Gavra

Misionari în vizită la Chitighaz și Micherechi

Săptămâna trecută, comunitatea noastră baptistă din regiunea Crișurilor a fost vizitată de două misionare, lucrătoare ale societății misionare „Logos” din Irlanda de Nord. Yvonne McClean și Andrea Grattan în afara de alte biserici din zona aceasta au vizitat și bisericile noastre din Micherechi și Chitighaz. Mai ales surorile au fost binecuvântate prin întâlnirea lor la orele biblice speciale. În cadrul acestora, Yvonne a vorbit despre misiunea lor din Irlanda, Canada, Ucraina, România și Ungaria. Misionarele au fost însoțite de președintele comunității fratele Szlovák Tibor și soția Agnes. Surorile, vorbind în limba engleză, au avut nevoie și de traducătoare. În cadrul discuțiilor de la masă ne-a ajutat Anica Hodojău.

Yvonne McClean și translatorul Nyári Rudolf în Biserica Baptistă din Micherechi

Suntem preocupați și pe viitor am vrea să urmărim lucrarea acestei societăți mai ales la noi în Ungaria și în România.

Recenta întâlnire ne-a convins că acești lucrători dincolo de faptul că sunt foarte instruiți, mai au și o

viață adâncă în credință și în cunoștința Bibliei. A fost o experiență foarte pozitivă pentru noi. Categoric putem spune despre lucrarea lor că rugăciunea, studiul Biblic și aplicarea Cuvântului în viața creștină sunt cele mai importante.

P. B.

Crize în viața creștină

În timpul examenelor

Astăzi pe lângă mulți tineri din societatea noastră învață și mulți creștini. Acest fapt este natural, chiar și Biblia are o prevedere pentru zilele de pe urmă a istoriei lumii. Studiile copiilor și tinerilor noștri este, deci, un scop cunoscut de către toți. Pe lângă tineri azi studiază și mulți adulți în diferite școli și instituții de învățământ superior. Această activitate atrage după sine și examenele necesare pentru a cântări bagajul de cunoștințe acumulate în timpul studiului.

Știm cu toții că „examenul” în limbajul biblic se poate exprima prin diferite cuvinte, ca: încercare (a fi încercat), cercetare sau a judeca. Exemplu în textele de la Ps. 7:9, Prov. 17:3/b, sau 1 Tes. 2: 4/b – „Dumnezeul care ne cercetează inima”. Pe vremea când a fost scrisă Scriptura, cuvântul examen sau examinare nu s-a folosit în felul acesta. Cel mai serios examen a fost însăși viața practică, iar examenul a fost chiar Dumnezeu Cel viu. Acest stil de viață a fost diferit de sistemul nostru de azi – sistematizarea cunoștințelor și raționalizarea tuturor valorilor sufletești, spirituale și raționale nu a fost cunoscută. Dar deasupra dezvoltării și modificării metodelor și stilului de viață a rămas același Dumnezeu. Așadar, responsabilitatea creștinului a rămas și rămâne față de Dumnezeu Atotputernic. Tot ce facem, tot ce gândim înaintea Lui și cu știrea Lui se fac. Munca noastră, studiul nostru și toate activitățile noastre sunt văzute de către El. Examenul sau procesul de examinare este o încercare atât fizic, psihic cât și sufletește. Creștinul dă socoteală despre cunoștințele înșușite, despre comportarea lui, despre caracterul lui creștinesc și sânguința lui în credință.

Care sunt situațiile dificile din timpul examenelor în viața unui creștin?

1. *Concepția greșită despre relația cu Dumnezeu.* Când creștinul se gândește în felul următor: „Eu am prioritate și Dumnezeu mă va ajuta că sunt al Lui”. Dar El ne cere „muncă”, că așa s-a rânduit. Adică, creștinul trebuie să fie pregătit pentru examen ca orice elev sau student. Nu ne putem aștepta la nici o excepție în privința aceasta. Tocmai de aceea este valabilă lucrarea harului. Dar acest lucru funcționează pe baza voinței lui Dumnezeu, și nicidecum pe baza unei dorințe sau voințe omenești. Peste stăruința noastră și peste lucrarea noastră va lucra chiar El. Primești de la El talanți și trebuie să-i folosești. Dar mai trebuie să strângi încă pe-atâția. Pilda talanților, (Matei 25: 14-30) ne arată clar că Domnul, Stăpânul vieții noastre ne cere rezultate în raport cu posibilitățile noastre, proporționale cu capacitățile primite. Iar noi, oamenii, suntem datori să folosim toți acești „talanți”.

2. *Necredința.* Deseori omul zice: nu mă ia nimeni în seamă, eu sunt slab, neputincios și nu am nici noroc. Norocul nu este unealta lui Dumnezeu. El folosește îmbărbătarea. Chiar dacă nu ești capabil de lucruri mari, nu te îngrijora, fiindcă puterea vine de la El. Dumnezeu ne însoțește, ne ajută și ne urmărește pașii în orice situație. Chiar și în timpul examenelor. Cel ce studiază trebuie să rămână credincios nu numai ca să reușească la examen, ci pentru că credințioșia noastră și calitatea noastră de ucenic al lui Cristos este mai presus decât un rezultat bun la învățătură. Să nu încercăm scopul vieții noastre. În realitate, nici creștinul nu este scutit de încercare sau de un examen nereușit. Dar această criză ne ajută în stăruință și statornicie. Nu te necăji, ci încearcă iarăși, cu credință și cu ajutorul lui Dumnezeu. „Și cel neprihănit va trăi prin credință...” (Evrei 10:38-39).

3. *Frica și strămtorarea.* Psihicul nostru este asemănător cu cel al altor oameni. Însă izvorul puterii noastre este Cuvântul lui Dumnezeu. Nu-i voie să te zdrobești și nu e permis să te prăbușești, fiindcă El are un scop cu viața ta. Dar scopul nu este examenul, ci viața, lucrarea, munca prin slujire. Deci, trebuie să te încurajezi pentru viață. Nu ești singur, ci cu Dumnezeu: „Întăriți-vă și îmbărbătați-vă. Nu vă temeți...” (Deut. 31:6). Folosește Biblia în timpul studiului și al examenelor, și oricând dacă ești disperat. Căci timpul rugăciunii și al citirii Cuvântului nu este o pierdere. Dimpotrivă.

Dacă urmărim învățătura Bibliei vom câștiga nu numai un examen reușit, ci și o viață reușită pentru Dumnezeu.

P. Bodiu

„Cu aceeași credință mărturisindu-L pe același Dumnezeu”

„Ce înseamnă să fii ortodox astăzi în Ungaria?” – s-a pus întrebarea asistenței de la Liceul „N. Bălcescu” din Giula în ziua de vineri, 16 mai, în cadrul unei întâlniri cu reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, care de această dată au adus în mijlocul tinerilor doi oaspeți deosebiți din Budapesta.

Bugár István și Tóth Péter s-au născut în familii maghiare de protestanți. Încă din copilărie s-au cunoscut cu credința, cu Evanghelia, cu Sfânta Scriptură, totuși au simțit o mare lipsă în sufletul lor, căutau ceva. Cercetând ani în șir diferite religii, mulțumirea și-au găsit-o în credința noastră ortodoxă.

Întâlnirea a început cu cuvintele Prea Sfințitului Episcop Sofronie și cu salutul directoarei Maria Gurzău Czeglédi, după care s-au prezentat oaspeții, explicându-ne pentru ce au ales tocmai Ortodoxia.

„De când am intrat prima dată într-o biserică ortodoxă până când am devenit și eu membru al acestei biserici au trecut aproape zece ani. Am observat multe gândiri și intenții bune și înalte religii, dar o astfel de îndrumare ce am găsit în Ortodoxie n-am aflat altundeva. În căutarea mea proprie am observat că Biserica Ortodoxă este aceea care cel mai autentic reprezintă aceea ce a reprezentat creștinismul la început.” – a spus István.

„Nici eu nu m-am născut ortodox, doar de opt ani sunt credinciosul acestei religii. – a continuat Péter. Sunt originar din Seghedin, în biserica

Bugár István și Tóth Péter, doi tineri ortodocși maghiari în vizită la românii din Giula

ortodoxă am ajuns în speranța că acolo o să învăț limba greacă, care o preda preotul ortodox. Am văzut biserica, am luat legătura cu preotul, și fără căutare mai lungă am primit ca un cadou această religie, care îmi vorbea în limba maternă. Mai târziu, cum umblam la biserică, am simțit ceea ce spuneau alții, că omul în inimă simte când a ajuns acasă. Dacă ți-ai găsit credința și biserica, atunci ai ajuns acasă.”

După acestea a urmat mărturisirea părintelui Calinic, care, la fel ca oaspeții maghiari, și-a povestit calea de la religia reformată până ce a ajuns la ortodoxie.

Convorbirea a continuat cu diferite întrebări către oaspeți: Pentru ce au ales tocmai ortodoxia, și de ce nu religia greco-catolică, care-i mai răspândită în Un-

garia? Cum se poate folosi ortodoxia pe terenul educației? Ce metode trebuie să urmărim? Ne ajută ortodoxia în deciziile de toate zilele?

Răspunsurile ni le oferă tocmai ortodoxia, care ne ajută în fiecare hotărâre, ne învață să știm să iubim, și „tocmai în aceea diferă de alte religii, că în această credință ne-am aflat adevărul și totul ce am căutat”.

După ce s-a vorbit și despre planurile de viitor, despre tabăra biblică din această vară, Prea Sfințitul Sofronie a amintit că Biserica Ortodoxă Română din Ungaria vrea să înființeze o asociație numită ATORU (Asociația Tinerilor Ortodocși Români din Ungaria) pentru tineri ortodocși români. Întâlnirea s-a încheiat cu următoarele cuvinte ale Părintelui Episcop: „Eu cred că noi, toți ortodocșii, avem datoria să strângem rândurile, să strângem legăturile, iar ca ortodocși români să nu ne fie teamă că ne pierdem identitatea. »Nu te teme turmă mică!« a spus Domnul Hristos. Noi suntem o turmă mică, dar cu toate că suntem o turmă mică, nu am dispărut, și nu vom dispărea. Pentru că ortodoxia înseamnă viață, viața înseamnă dragoste și dragostea Duhului Sfânt, dragostea lui Dumnezeu ne-a făcut astăzi să fim împreună ortodocși români și ortodocși maghiari, cu aceeași credință, mărturisindu-L pe același Dumnezeu.”

T. Cefan

Vizita Arhiepiscopului Nathaniel în Ungaria

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria va primi vineri, la 23 mai, vizita unui înalt ierarh român din Statele Unite ale Americii. Înalt Prea Sfințitul Nathaniel, Arhiepiscopul Bisericii Ortodoxe Române din SUA și Canada, va sosi la Giula vineri dimineața. Aici se va întâlni cu Prea Sfințitul Episcop Sofronie și cu preoțimea Eparhiei Ortodoxe din Un-

garia, oficiind în comun un Te Deum în Catedrala Sf. Nicolae. Înaltul ierarh din Statele Unite va vizita Primăria orașului Giula, Centrul Cultural Român și Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, după care se va deplasa la Micherechi, urmând să facă cunoștință cu comunitatea românească din acest sat.

T. Boca

Reluarea taberelor biblice

Sâmbătă, la 17 mai, la centrul din Giula al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria a avut loc o ședință preoțească, în cadrul căreia s-a anunțat că Episcopia intenționează să reia organizarea taberelor biblice. La ocupațiile religioase vor participa 25 de copii ai școlilor românești din Ungaria, în majoritate din Micherechi și Chitighaz. Tabăra biblică va fi găzduită în perioada 23–28 iunie, de Centrul Cultural Român din Giula. Cazarea și masa copiilor vor fi acoperite dintr-o subvenție câștigată la concursul Fundației Publice pentru Minorități.

T. B.

Lucian Blaga

Călugărul bătrân îmi șoptește din prag

*Tinere care mergi prin iarba
schitului meu,
mai este mult pân' apune soarele?*

*Vreau să-mi dau sufletul
deodată cu șerpilor striviți în zori
de ciomegele ciobanilor.
Nu m-am svârcolit și eu în pulbere ca ei?
Nu m-am sfredelit și eu în soare ca ei?*

*Viața mea a fost tot ce vrei:
câteodată fiară,
câteodată floare,
câteodată clopot –
ce se certa cu cerul.*

*Azi tac aici – și golul mormântului
Îmi sună în urechi
ca o talangă de lut.
Aștept în prag răcoarea sfârșitului.*

*Mai este mult? – Vino, tinere:
ia țarnă – un pumn –
și mi-o presară pe cap în loc de apă și vin.
Botează-mă cu pământ.*

Umbra lumii îmi trece peste inimă.

Elevii români au primit răspuns la întrebarea:
„Ce înseamnă să fii ortodox azi în Ungaria?”

Câte ceva despre apariția numerelor II.

Datorită faptului că românii din Ungaria primesc tot mai des donații din România, mulți dintre noi au posibilitatea să ajungă în posesia unor cărți de tot felul, care devin deseori lecturi pasionante.

În trecutul apropiat, făcând un fel de ordine printre numeroasele mele cărți primite din România, am dat de una, care pare a fi o potrivită temă și pentru românii de pe aceste meleaguri. E vorba de cartea profesoarei Florica T. Câmpian, intitulată: **Cum au apărut numerele** (editat în anul 1972).

Cu timpul, oamenii au găsit și un mijloc de a deosebi o grămadă de alta, compusă din același fel de obiecte, dar în număr diferit.

Odată, doi tineri – își închipuie autoarea cărții – au adunat fiecare câte o grămadă de scoici ca să facă coliere. Înainte de a le găuri, au hotărât să compare mărimea grămezilor lor:

– Hai să vedem care colier are să fie mai lung?

– Hai. Uite, eu pun o scoică aici lângă mine.

– Și eu pun una de a mea, lângă mine.

– Acum mai pun una, lângă cealaltă.

– Și eu mai pun una, lângă a mea.

Au continuat să adauge tot una câte una, până ce în grămada unuia dintre ei nu a mai rămas nici o scoică. Acesta a înțeles că are mai puține scoici și colierul lui va fi mai scurt decât al prietenului său. Dar prietenul îl bate pe umăr și continuă să pună el, din grămada lui, câte o scoică, când într-o parte, când în cealaltă, până le termină. A mai rămas una singură. Pe aceea o lasă la o parte și amândoi râd satisfăcuți: vor avea coliere la fel de lungi!

Habar n-aveau cei doi prieteni că prin compararea grămezilor lor ei și-au numă-

rat scoicile, punând bazele unei metode des folosite în matematica modernă, numită *corespondența unu la unu*. Ei au găsit astfel mijlocul prin care să stabilească care din cele două grămezi este mai numeroasă sau dacă sunt egale. Ba fără să dea vreun nume numărului, omul primitiv îl descoperise, îl purta la el sau îl ascundea bine într-un loc știut numai de el, de unde îl putea găsi la nevoie! Nu-i glumă, ci purul adevăr! Iartă-l!

Ca să știe din câte obiecte era compusă grămada de preț, de pildă mulțimea pieilor de animale pe care le vânașe, căuta o grămadă de pietricele (ori scoici, ori grăunțe, ori bețișoare) și, luând câte o pietricică, o atingea de una dintre piei și apoi o pune deoparte. Procedeu se continua până ce toate pieile erau atinse de câte o pietricică. Atunci strângea grămada de pietricele și o ascundea undeva, ca să aibă o mărturie când ar fi dorit să verifice dacă averea i-a rămas intactă!

Fără a înțelege ce este numărul, omului primitiv nici prin gând nu-i trecea că grămezile păstrare de el drept mărturie erau *imagini ale numerelor cardinale*.

Gheorghe Santău

Până la cât puteți număra?

O anecdotă spune că doi aristocrați au hotărât să joace un joc al cărui câștigător va fi cel ce va pronunța numărul cel mai mare.

– Ei bine, zicea unul dintre ei, spune dumneata mai întâi numărul.

După câteva minute de gândire încordată, al doilea aristocrat spune, în sfârșit, cel mai mare număr pe care l-a putut concepe:

– Trei!

Apoi, venind rândul celuilalt să reflecteze și să spună numărul cel mai mare, după un sfert de ceas s-a dat bătut, zicând:

– Ai câștigat, mă dau bătut!

Din lumea muzicii ușoare

J A I S

Grupul a fost înființat în 1999, după un proiect lansat de Sasi Vuscan. Anul trecut vocalista trupei, Alina, a participat la festivalul de la Mamaia, câștigând premiul II la secțiunea interpretare, cu o piesă scrisă, aranjată și produsă de Sasi. JAIS este un grup format din muzicieni care în ultimii ani au preferat să se retragă în cluburi... De ce? Iată răspunsurile lor:

● Pentru că e mai greu să faci playback decât să cânti.

● Pentru că ne place jazzul și...

● Pentru că nu am furat de pe net și deci nu suntem în mainstream.

● Pentru că nu scriem cu î din a.

● Pentru că Timișoara e cu vreo 600 km mai departe de Turcia.

● Pentru că JAIS nu e un nume comercial.

Membrii trupei:

Alina Giurgiu, vocal

Absolventă a Facultății de Arte Plastice, câteva expoziții personale, participă la o expoziție de grup a artiștilor români la New York. Îndrăgostită de Africa, mai exact Kenia, țară pe care a avut șansa să o viziteze anul trecut.

Sasi Vuscan, chitară, programări

Colaborări numeroase cu muzicieni din zona jazz din întreaga țară. Elev al chitaristului timișorean Dan Ionescu, familiarizat cu munca de studio, coordonatorul acestui proiect. Posesor al unei colecții de peste 1000 de albume jazz. Participări la

numeroase festivaluri de jazz din România. Compozitor de muzică de film.

Levente Molnar, tobe, percuție

Percuționist cunoscut mai ales din grupul Survolaj, grup ce făcea furori la începutul anilor '90. Producătorul unei mărci de succes de bețe și stik-uri pentru percuție, produse care sunt exportate în țări din occident.

Victor Miclăuș, bass, keyboard

Muzician pasionat de jazz, implicat în proiectul B.A.U., singurul grup de drum'n base din România. Pasionat de construcția de instrumente, și-a fabricat singur contrabasul electric cu care cântă, și care s-a dovedit a fi de foarte bună calitate.

Ștefan Czifrak, chitară

Chitarist talentat, solicitat pentru munca de studio, cooptat în grup în urmă cu un an. Muzician cu numeroase colaborări la activ (Quo Vadis, Crossroads). Serios, timid și cu mare priză la sexul frumos.

Un constant colaborator al grupului este Radu lanceoglu, inginer de sunet și muzician timișorean, remarcat prin proiectele IMPACT, DJ. FUNKY, NEUROTICA.

Povestea trupei JAIS, spusă de Sasi Vuscan, inițiatorul ei

„Ideea de JAIS a apărut prin 1999, simultan cu

momentul în care eu mă decisesem să mă apuc de producție muzicală. La bază, eu sunt jurnalist, specializat în multimedia, dar partea tehnică a muzicii m-a atras de când mă știu. Am amânat momentul »lansări« ca producător până în clipa în care am considerat că am acumulat suficiente cunoștințe pentru a exprima muzica sufletului meu. Așa că, în 1999, am intrat cu Alina în studio și într-o singură noapte am tras trei piese, de facturi diferite. Voiam să văd pe ce zonă prinde mai bine vocea ei și trebuie să spun că am fost surprins să realizez că toate cele trei experimente sunau la fel de bine. Am semnat un contract cu o casă de producție, dar lucrurile n-au mers așa cum ne doream noi. Vreme de trei ani am stat pe tușă. În momentul în care am reușit să scăpăm de sub incidența acelui document, am cooptat basistul, pe Victor Miclăuș, bateristul Levente Molnar și pe Ștefan Czifrak, care lucrează pe chitară acustică. În șapte luni, albumul a fost gata. El conține 11 piese, un remix și un bonus track, care combină elemente pop, rock și jazz. Zona mea de influență o reprezintă brit-pop-ul, așa că melodiile mele pornesc întotdeauna de la o idee. Alina vine și ea cu impresii asupra liniei sau a textului, apoi lucrăm negativul și, pe final, adăugăm voci pe backing. Relația mea cu Alina e esențială pentru procesul de creație. Am petrecut o perioadă destul de lungă înainte să demarăm proiectul, încercând să o cunosc pe ea, cu bune și cu rele. Nu puteam compune ceva care să fie în contradicție cu personalitatea ei. Așa mi-am dat seama că Alina e o ființă foarte caldă, extrem de sinceră. Pe lângă vocea atât de deosebită a Alinei, muzica noastră sună altfel, iar oamenii au perceput această diferență. Totuși, nu ascund faptul că și noi suntem surprinși de ascensiunea pe care am înregistrat-o într-un timp atât de scurt.”

www.jais.ro

Din activitatea copiilor din Apateu

La Școala generală din Apateu a fost înființată prima echipă de dansuri populare tocmai cu 30 de ani în urmă. Prin urmare, în a doua duminică a lunii, la programul cultural anual a putut fi sărbătorită și gala dansatorilor, care au sărbătorit cele trei decenii de la înființare. Echipa, care cu-

prinde elevi începând din clasa întâi și până la liceeni din pragul bacalaureatului, are un repertoriu variat, cuprinzând dansuri maghiare și românești, de la jocuri simple și până la suite pretentioase. Tinerii dansatori sunt instruiți de doamna *Kanalasné Harasztosi Judit* din Berettyóújfalú și de co-

regraful *Florea Crișu* din Oradea.

De câțiva ani se organizează la Biharkeresztes un concurs regional cu tema „Țara Bihorului, pământul meu natal”, la care sunt invitați echipe școlare atât din localitățile învecinate, cât și din România. La începutul lunii, competiția din acest an a atras din nou mulți elevi. În categoria pentru ciclul inferior, dintre cele cincisprezece echipe din ciclul superior, cei cinci elevi din clasa a 8-a a Școlii din Apateu au cucerit primul loc. Diplomele și premiile bine meritate au fost predate câștigătorilor de către *Fülöp Mihály*, primarul orașelului.

V. J.

„Parlamentul și întâlnirea de vârf a elevilor” 2003

În perioada 1–3 mai, Ministerul Învățământului a organizat din nou „Parlamentul și întâlnirea de vârf a elevilor”, în Parcul Milemar din Budapesta. Adunarea pe țară se desfășoară din trei în trei ani timp de câteva zile și cuprinde la un loc mii de elevi care discută probleme legate de învățământ, timp liber, viitor. Însă fiindcă în anul viitor Ungaria va intra în Uniunea Europeană, întâlnirea s-a convocat cu un an mai repede, deci în 2003, în loc de 2004.

La recenta ediție a consfățuirii am participat și eu împreună cu alți aproape 300 de elevi și câteva sute de tineri. În prima zi, lucrările Parlamentului au fost

deschise de *Magyar Bálint*, ministrul învățământului, după care au urmat câteva programe distractive, spectacole de teatru și dans, oferite de echipe tinere de amatori. În ziua următoare, elevii au participat la ședințe pe secții, la care s-a discutat despre probleme actuale legate de drepturile elevilor. Pentru rezolvarea acestor probleme participanții au înaintat și ei propunerile lor. După programul oficial, ne-am dus la Tabán, unde toți am asistat la diferite concerte, iar fiecare și-a aflat muzică după placul lui, în interpretarea vedetelor din lumea muzicii ușoare maghiare de azi. În ultima zi s-a desfășurat ședința plenară, la care au fost adoptate

cele 11 puncte ale planului de propuneri realizat de noi în cursul sesiunilor din zilele anterioare. Avem toate speranțele că aceste propuneri vor ajunge la Ministerul Învățământului, care își va face datoria ținând cont de solicitările și propunerile noastre. După prânz am plecat spre acasă.

Sunt convinsă că la „Parlamentul elevilor” tinerii și-au însușit nu numai cunoștințe de drept și politică a tineretului, ci s-au îmbogățit cu amintiri foarte plăcute, dar au aflat și mulți prieteni noi, așa cum mi-am găsit și eu, ca reprezentantă a Școlii generale din Apateu.

Nicoleta Barabás,
clasa a 8-a

„Licurici” – o punte a colaborării între Giula și Timișoara

În luna decembrie 2002, Liceul, Școala generală și Căminul de elevi românesc „Nicolae Bălcescu” din Giula și Școala cu cl. I-VIII Nr. 21 „Vincențiu Babeș” Timișoara au realizat un parteneriat școlar pentru a cunoaște reciproc cultura și civilizația, istoria comparativă, obiceiurile și tradițiile, respectiv mediul social și cultural al lor. Prin acest parteneriat instituțiile de învățământ, reprezentate prin directoarele *dr. Maria Gurzau Czegledi* și *Anghelina Barbu*, vor să realizeze schimburi de experiență didactică, culturală și artistică, reviste școlare comune, albume, casete audio-video și, nu în ultimul rând, să organizeze competiții sportive comune.

Conform colaborării, Școala „Vincențiu Babeș” a

invitat Școala română din Giula pentru o colaborare de redactare a unei reviste comune care să reflecte preocupările elevilor din cele două școli și să faciliteze cunoașterea reciprocă.

În primul număr din 2003 al revistei „Licurici” se prezintă prin lucrări elevii claselor V din Giula și Timișoara, respectiv sunt publicate scrieri despre istoricul acestor orașe și școli. Pentru reușita colaborării între cele două clase V este responsabilă *Ana Ardelean Luhas*, diriginta copiilor din Giula. Această activitate de redactare a revistei „Licurici” se va realiza în patru numere (din trei în trei luni), în cursul acestui an.

R. Păcaș

Curs de limba română vorbită pentru tineri

Fundația Culturală Română organizează și în această vară tradiționalul curs de limba română în Maramureș. Cursul se va desfășura în perioada 12 iulie – 1 august 2003, la Baia Mare. Programul oferă cunoașterea limbii vorbite în mediul ei natural, însușirea directă a limbii de la cei care o folosesc zi de zi. Cei înscriși la curs vor avea ocazia să învețe despre cultura și istoria românilor, să participe la evenimente culturale. Școala de limba română a Fundației Culturale Române este deschisă doar o dată pe an, pe o durată de trei săptămâni. Ediția din 2003 a cursului se axează pe învă-

țarea limbii române vorbite. Vârsta minimă a participanților este de 18 ani. Taxa de înscriere este de 450 EURO. Termenul de prezentare la cursul din Baia Mare este 15 iunie 2003. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria se angajează să asigure participarea la acest curs a 2 tineri până la 30 de ani. Cei interesați de sprijinul Uniunii pentru participarea la acest curs se pot prezenta la adresa Uniunii (5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8, tel, fax: 66/463-079, e-mail: uniunea@romanul.hu), cel târziu până la 10 iunie 2003. Informații suplimentare aflați de la Redacția Foi românești.

-ștf-

Grădinița noastră – o insulă din inima satului

La Apateu, grădinița de copii se află într-un mediu frumos, curat și atrăgător, cu mult spațiu verde, cu pomi, flori și iarbă. Iar în curte, o seamă de jucării din materiale naturale, mai ales din lemn, asigură mișcare sănătoasă, armonioasă, înlesnind copilașilor însușirea unor priceperi și deprinderi specifice vârstei lor. Amenajarea acestei curți atrăgătoare a devenit posibilă după ce grădinița a obținut bani printr-un concurs înaintat de conducerea grădiniței la Fundația județeană pentru învățământ public.

Ecaterina Szűcs

După 40 de ani, iarăși împreună, la Săcal

„Clasă, drept! Domnule diriginte, cu onoare vă raportez că efectivul clasei a fost 27, acum sunt prezenți 17” – cu aceste cuvinte adresate fostului diriginte *Mihai Ruja* a început ora de dirigință extraordinară a absolvenților din promoția de acum 40 de ani. Cine îl cunoaște pe profesorul pensionar, își poate da seama, în ce atmosferă a decurs întreaga întâlnire. Fiecare dintre absolvenții promoției 1955–63, prezent la întâlnire, a povestit pe scurt despre cele patru decenii trecute, despre familie, copii și nepoți. Dar mulți au evocat și întâmplări, peripeții din viața școlară de odinioară. Însă de câteva ori, anecdotele vesele au fost întrerupte de momente triste, când s-a anunțat că profesorul cutare sau fostul coleg cutare nu mai este printre cei vii.

– *Domnule profesor, cum vă amintiți de anii petrecuți împreună?*

– Aceasta a fost una dintre cele mai numeroase clase din școala de atunci, cu mulți copii buni, talentați. Firește, ca în orice promoție, și aici au fost câțiva copii neastâmpărați, au fost unii care erau adversari sau rivali, iar azi sunt cei mai buni prieteni. Eu am predat româna pentru elevii de la secția română: Ana Bordaș, Lenke Trippon, Irina Taga, Iuliana Iuhas, Vasile Burzuc, Alexandru Hodoșan, Vince Hodoșan, Etelka Szakadati, Vasile Szakadati. Pe atunci, am predat toate disciplinele în limba română. Dar

fiind o școală mică, copiii au învățat în clase comasate: 1–4, 5–6, 7–8. Acum sunt tare bucuroși că după atâția ani ne-am întâlnit din nou.

– *Cum a venit ideea să vă întâlniți tocmai acum?* – I-am întrebat pe *Szűcs Gyula*, organizatorul întâlnirii.

– Deși trăiesc la Apatzeu, deseori m-am gândit cum că „în vecini” ar trebui să ne întâlnim, noi foștii colegi de odinioară. Și așa, încetul cu încetul, am adunat adresele foștilor colegi, le-am scris și i-am invitat. În fine, iată, cu ajutorul profesorului Alexandru Trippon, actualul

director al școlii din Săcal, am reușit să ne întâlnim.

După ora de dirigință, foștii elevi au vizitat școala nouă, călăuziți de directorul Trippon. Cu toții au fost emoționați de condițiile de azi, oferite de noua școală din Săcal. Întâlnirea s-a terminat cu o cină comună, după care s-a mai cântat românește și ungurește și s-a dansat până noaptea târziu. Iar tot timpul, foștii absolvenți și-au povestit amintirile, evocând tot ce a fost frumos în acești ani ai copilăriei petrecute la Săcal.

Ioan Cozma

Promoția 1955–63 din Săcal

Câteva lucruri practice pentru aderea UE

Într-un număr recent al săptămânalului *Stern* citisem un articol cu titlul *MULTE NOUTĂȚI ÎN EST – Ajunge doar buletinul de identitate pentru a trece granița? Vom putea plăti cu Euro? Ce fel de legi sunt în vigoare dacă am vrea să cumpărăm o căsuță-weekend?* 25 de lucruri folosite cu privire la dezvoltarea UE.

Este vorba despre un articol foarte actual și important din mai multe puncte de vedere. În primul rând, trebuie subliniat *limbajul* în care se adresează cititorilor. Cele 25 de întrebări, respectiv răspunsuri, sunt formulate într-un stil care este înțeles nu numai de politicianul, economistul, bancarul – deci de cei care sunt aproape de borcanul cu dulceață – ci de ele poate profita, să zicem, și vânzătorul, poștaşul, frizerul, învățătorul, artistul, agricultorul, adică omul de rând. Amintesc acest fapt, pentru că de-a lungul tratatelor de aderare la UE s-au elaborat o grămadă de teorii la nivelul elitei politice, iar simplul cetățean s-a simțit puțin dus de nas și a rămas cu buzele umflate... El a sesizat doar că prețul alimentelor, hainelor, benzinei etc. s-a ridicat enorm. S-au făcut și se fac și în prezent reforme peste reforme în domeniul învățământului, sănătății, agriculturii; în fiecare an noutăți la declararea impozitului, noi formule pentru diferitele ajutoare sociale... Scriem CV-uri pentru a obține un loc de muncă, așa cum se face în Occident, numai cu deosebirea că, la noi, fără pile te descurci foarte cu greu și în zilele de azi! Iar dacă lângă cartela de asigurare medicală nu ai un plic destul de gros, nici nu ești luat în considerare! Ne mai vorbind despre faptul că un loc de muncă mai bine plătit găsești doar în Capitală sau dincolo de Dunăre. Și toate acestea sub egida aderării la Uniunea Europeană! Cred că situația ungară e puțin haotică și fără explicație rațională. Cu toate acestea, după statistica UE, Ungaria, împreună cu Slovenia, din punct de vedere economic, sunt țările cele mai bine pregătite pentru aderare.

Al doilea fapt foarte

simpatic în articolul amintit este că cititorul poate afla multe *lucruri practice, informative*, pe care le va întâlni și în viața de toate zilele. Subliniez aici doar unele informații, de care au nevoie și cetățenii Ungariei, și despre care am fost cel mai des întrebați cu ocazia ultimei noastre vizite acasă. Pentru a trece, de exemplu, granița Poloniei, Cehiei etc. nemții nu vor avea nevoie de *pașaport*, ci va fi suficient *buletinul de identitate*. Printre altele, din această cauză vor fi schimbate buletinele și în Ungaria. Bineînțeles, nu trebuie aruncat pașaportul, pentru că el va fi de folos dacă vom avea intenția să călătorim în țările asiatice sau în America.

Previzibil din luna mai 2004 nu va mai exista *control vamal*, doar *control personal* până la 2006, când vor fi instalate noile computere centrale ale UE. O altă temă utilă abordată în articolul amintit este *introducerea euroului* în țările candidate. După prognozele experților, *înainte de 2007 nu va avea loc acest pas economic*, unii chiar sfătuiesc să se aștepte până în 2014. Foarte mulți speră că odată cu aderarea la UE vor putea lucra mai ușor în străinătate. Nu vreau să dezamăgesc pe nimeni, dar, de exemplu, Germania va menține și pe mai departe condițiile de acum pentru a obține un *permis de muncă*, deci abia după 7 ani de la aderare. Majoritatea cetățenilor este sceptică în privința întrebării când *va fi și Ungaria membru cu vot deplin în UE*. Dacă totul va merge ca pe roate, *din 2007*. Iar încetul cu încetul, și celelalte 10 țări candidate vor profita pe deplin din programul financiar al UE.

Schimbările nu se vor realiza de pe o zi la alta. Este vorba despre un proces mai îndelungat, pentru că dubiile pe care le are Vestul față de noi trebuie învinse. Prima dată trebuie să ne confruntăm cu unele lucruri incomode cum e corupția, igiena, *nivelul de trai*, care treptat-treptat *trebuie să se ridice...*

După părerea experților din Vest, în 10–20 de ani și țările candidate vor ajunge nivelul dorit...

Anamaria Brad,
Detmold, Germania

Artiști români la Teatrul Bárka

Cătălina Buzoianu, apreciată regizoare de la Teatrul Bulandra din București lucrează iarăși la Budapesta. Cea de acum este a patra punere în scenă oferită de Buzoianu publicului ungar. De fapt, încă de la prima realizare, la Teatrul Katona József, s-a format în jurul artistei din România o adevărată tabără a admiratorilor, publicul budapestan fiind copleșit de la bun început de înaltul profesionalism și de temeinica pregătire a „omului de teatru”. Căci Cătălina Buzoianu a adus ceva cu totul nou, ce până atunci nimeni altul nu adusesese publicului. S-ar putea, eventual, în detaliu, dar în ansamblu nimeni nu a tălmăcit armonia pe care a realizat-o regizoarea din București. Meșteșugul ei poate fi doar cu greu deslușit, căci pentru spectator imaginea despre o piesă este influențată de rațiune și de intuiție. Rațiunea se

află în însuși textul piesei, deci chiar în conținutul piesei, unde soarta și caracterul personajelor prinde viață în cadrul acțiunii, impresionând spectatorul zilelor noastre. Mai mult chiar: rațiunea deschide noi posibilități de interpretare prin asociații de idei inedite. Intuiția poate fi deslușită mai clar prin forma de exprimare, prin felul cum se desfășoară jocul. Iar punerile în scenă ale Cătălinei Buzoianu se caracterizează printr-un efect artistic global, unde mișcarea minuțios coregrafiată, efectele de lumină, alternanța scenelor confidentiale, discrete cu cele stridente, răsunătoare sau chiar ironice fac parte organică din spectacol, ajutând în conturarea caracterelor.

Toamna trecută am putut admira spectacolul „Șapte roluri își caută autorul” de Pirandello, în regia

Regizoarea Cătălina Buzoianu în centrul atenției echipei de filmare

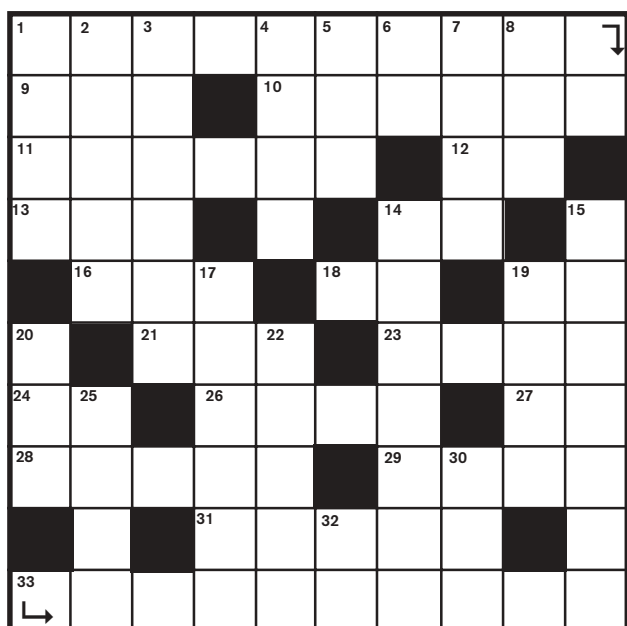
Cătălinei Buzoianu pe scena Teatrului Bárka. Acum, Buzoianu s-a reîntors tot aici, pregătind spectacolul „Trei surori” de Cehov, secundată ca de obicei de triumviratul Velica Panduru – costume, Mălina Andrei – coregrafie, Dorina Crișan Rusu – compozitor. Punctul de plecare a fost textul fidel al dramei cehoviene. Dar contrar concepției general acceptate în privința pieselor lui Cehov drept „o apă stătătoare pe care cade ploaia cenușie”, Buzoianu a pus în scenă un spectacol dinamic, plin de tensiune. În aparență, în piesele dramaturgului rus nu se întâmplă prea mare lucru, dar în suflutele eroilor se învâluie multe sentimente sugrumate. „Cehov a scris viziunea secolului XX” – este părerea regizoarei. Și într-adevăr, în loc să etaleze o galerie tristă de vieți eșuate, în spectacol domină patimi explozive generate de insuccese camuflete. Intelectualitatea

care doar se lamentează, incapabilă de orice acțiune, poate fi numai păgubașă, față de care învinge puterea crudă, mai primitivă, la care predomină utilitaris-

actoricesc de la Bárka este foarte bun –, iar distribuția mai este întărită și prin Sinkó László, care poate fi văzut în rolul Cebutikin.

Premiera din 22 mai este

Trilogia lui B. Șt. Delavrancea (1858–1918)

ORITONTAL: 1. Prima dramă a trilogiei 9. Nu des! 10. Se reîntoarce 11. Vestit romancier francez 12. Pronume personal 13. Oprit de apă 14. Numărscurt! 16. Săculeț 18. Donează, dăruiește 19. Ani – micherecheni! 21. O jumătate de – nutreț! 23. Începe forfota! 24. EG 26. Unul dintre regii lui Shakespeare 27. Toc – netot! 28. Unitate de măsură veche 29. Jale, tristețe 31. Cinstea, onoare 33. Cea de-a treia dramă a trilogiei

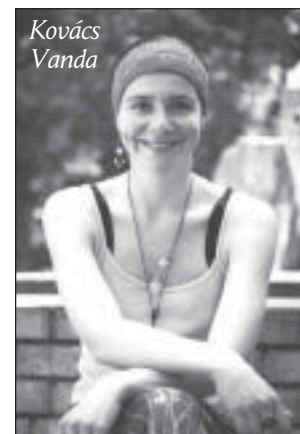
VERTICAL: 1. Municipiu de pe malul drept al Mureșului 2. Capitală europeană 3. Ciclon tropical 4. Narcotic 5. Eden – lipsit de „de”! 6. Seve! 7. Cioban 8. Nume de femeie 14. Maramă, basma, cârpă 15. Cea de-a doua dramă a trilogiei 17. Spații scenice ascunse 19. Îndeletnicire care cere îndemănare și pricepere 20. Consumă lichid 22. Ispiti, ademeni 25. Cântărește mult 30. Pom roditor 32. Ife!

- ah -

mul. Are dreptate Cătălina, e la fel ca în secolul XX.

În aceste două roluri, respectiv ipostaze, excelează ca interpretul lui Andrei Szikszai Rémusz, originar din România, iar Kovács Vanda din Giula, ca Natașa. Dar și ceilalți actori sunt eminenți – de fapt, întregul colectiv

urmată de alte două spectacole din serile de 23 și 25 mai. Dar așa cum piesa lui Pirandello a însoțit întreaga stagiune 2002–2003, și drama cehoviană „Trei surori” va fi reluată în stagiunea din toamna viitoare.

Ibos Éva

(Traducere: Edda Illyés)

Elementul-cheie este școala

Școlile în limba maternă pentru comunitățile românești din afara granițelor prezintă un element-cheie pentru păstrarea identității acestora, au apreciat participanții la simpozionul „Românii din Balcani – școli și biserici”, desfășurat recent la București.

Manifestarea a fost organizată de Universitatea București și Societatea de Cultură Macedo-Română, în

parteneriat cu Centrul „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Românii de Pretutindeni și Fundația Națională pentru Românii de Pretutindeni. Simpozionul a fost prilejuit de comemorarea a 130 de ani de la moartea domnitorului A. I. Cuza, cel care a promovat crearea de instituții de învățământ și religioase pentru conaționali. Apreciind că reînființarea unui număr de școli pentru

românii din afara granițelor care să se apropie de situația de la începutul secolului XX, s-a propus crearea unor „liceu-pilot”, câte unul pentru fiecare țară unde trăiesc români, cu o casă de cultură, bibliotecă și internat unde să se predea ca disciplină și limba lor maternă. Aceasta ar fi o perioadă intermediară până când românii vor putea să aibă și școală în graiul lor. I. K.

Explorarea trecutului prin intermediul onomasticii

O atractivă carte mi-a căzut recent în mâini. „*Onomastică românească*” este titlul cu-legerii de studii realizate de profesoara universitară *Viorica Goicu*, dintre care unele au apărut deja în periodice, altele fiind inedite. Ceea ce leagă toate aceste scrieri este tematica lor, onomastica. Originea, semnificația, variantele, evoluția numelor este – în prelucrarea cercetătoarei – un domeniu nu numai atractiv, ci și concludent pentru oricine care se interesează de onomastică. Dar ceea ce face atractivă cartea cercetătoarei din Timișoara pentru un cititor român din Ungaria este referirea la numele de familie ale românilor din Ungaria în economia unui întreg studiu. Iar și mai îmbucurător este faptul că pentru cercetătoare, punctul de plecare al acestor investigații îl constituie monografia părintelui Iosif-Ioan Ardelean din Chitichaz (publicată în anul 1893 și reeditată în 1986). Ca și celelalte capitole ale cărții, și cel referitor la românii din Ungaria se dovedește bine documentat, cu informații valoroase, trimiteri utile și concluzii logice: „*Dacă istoria este prezentul oamenilor care au trăit în trecut, numele de persoane reprezintă semnul lingvistic cel mai intim legat de experiența umană. De aceea, numele oamenilor trebuie cunoscute și puse în lumină pentru toți cei care vor să cunoască adevărul despre înaintașii lor*”

În cele ce urmează, spicuiam câteva pasaje din studiul privitor la numele de familie ale românilor din Ungaria.

Obiceiul de a da nou-născuților numele ascendentului și mai ales al părinților a fost viu și la românii din Ungaria, fiind adus din ținuturile lor de baștină, deoarece criteriul genealogic a funcționat în Câmpia Aradului precum și în vestul și sud-vestul Transilvaniei, de unde ei au emigrat.

.....

O analiză a provenienței lor ne arată că o mare parte dintre ele sunt de origine slavă, mai exact, ele prezintă hipocoristice slave, înțelegând prin hipocoristic fie un diminutiv, fie, cel mai adesea, un nume trunchiat dintr-unul mai lung, care redă mai bine un sentiment de afecțiune, fiind mai dez-mierdător, mai alintător. Pentru Țara Zarandului, am constatat că numele de familie care s-au format de la nume de botez reprezintă 72%, din care 43% sunt nume și hipocoristice slave.

.....

Numele de familie formate de la nume de botez creștine reflectă importanța factorului religios, care a inspirat în mare măsură sistemul antroponimic românesc. Dintre numele de familie care evidențiază caracterul popular și arhizant al antroponimiei românești din Chitichaz, arătând, în același timp, că purtătorii lor au avut cultul sfinților și al sărbătorilor, consemnăm: *Alexa, Avrămuț, Damian, David, Filip, Lazăr, Marcu, Mateuș, Roman, Timotia* (<*Timotei*), *Todoroaga* (<*Teodor*).

Numele de formație românească *Precupul* sau *Pricopul*, iar numele de familie *N'adreu* sau *Nedreu*, la mai vechea sărbătoare la români a *Sâmedrului* (<lat. *Sanctus Demetrius*), unde consoana *lml*, urmată de vocala *lel*, s-a palatalizat la *lîl*. Întrucât acest fenomen fonetic este specific regiunii din sud-vestul Ardealului, este posibil ca familiile cu numele în discuție să-și aibă obârșia în aceeași zonă.

Cea de-a doua categorie de nume de familie este constituită din foste supranume, care au la bază cuvinte ale vocabularului românesc. În categoria lar-

Viorica Goicu

Onomastică românească (fragmente)

gă de supranume, devenite nume de familie, un loc important l-au ocupat și porecele. Porecla este o creație formată cel mai adesea în afara familiei și se raportează la aspect, la particularitățile fizice și morale ale individului, la relațiile sale cu diverse obiecte, făcând aluzie la comportamente, fapte și situații ocazionale. Exemplul poreclelor actuale de la sate ne arată că un supranume special al unui individ poate fi preluat foarte bine de urmași, chiar dacă ei nu îl justifică în nici un fel, numai dacă cel poreclit la început a trăit destul de mult și porecla s-a impus în limbajul popular. Apoi aceasta este acceptată de membrii familiei și transmisă descendenților ca o moștenire „a vocii publice”.

În felul acesta au devenit nume de familie supranumele și porecele românilor din Chitichaz: *Balmoș* (<*balmoș* „măncare ciobănească”), *Berbecar*, *Bireș* (<*bireș* „argat, slugă”), *Capotă* (<*cap* + suf. -otă), *Chepeneag* (<*chepeneag* „manta, suman”), *Cioca* (<*ciocă*, var. al lui *cioc*), *Ciumpilă* (<*ciump* „ciuntit” + suf. -ilă), *Cioban*, *Ciurcan*, (<*ciurcan* „curcan”), *Ciurdar* (<*ciurdar* „păstor al unei ciurde de vite”), *Cociș* (<*cociș* „căruțaș”), *Creț*, *Doboș* (<*doboș* „doboșar”), *Faur* (<*faur* „fierar”), *Flocos* (<*flocos* „cu părul mare, mișos”), *Gornic* (<*gornic* „pădurar”; în Munții Apuseni „slugă la autorități, aprod”) *Gros*, *Guleș* (<*guleș* „fecior care păstorește la gule [vitel]”), *Hodorogan* (<*hodorog* „bătrân, slab, ramolit”), *Iepure*, *Laboș* (<*laboș* „cratiță”), *Misareș* (<*misareș* „măcelar”), *Morar*, *Negru*, *Olar*, *Orbuș*, *Pop* (<*pop*, variantă învechită a lui *popă*), *Popa*, *Roatiș* (<*roatiș* „rotar”), *Roș*, *Rotar*, *Sabău* (<*sabău* „croitor”), *Surd*, *Schiop*, *Voivod*.

După cum se observă, îndeosebi meseriile specifice mediului rural se regă-

sesc în numele de familie, foste supranume purtate de strămoșii celor din Chitichaz, care, din tată în fiu, generații de-a rândul, și-au transmis numele meseriei lor, chiar dacă îndeletnicirea respectivă nu a mai fost practică de urmași: *Cioban*, *Ciurdar*, *Cociș*, *Doboș*, *Faur*, *Misareș*, *Morar*, *Olar*, *Roatiș*, *Rotar*, *Sabău*. Din punct de vedere al originii, numele *Balmoș*, *Cociș*, *Doboș*, *Laboș*, *Misareș* și *Sabău* sunt românești, deoarece au la bază cuvinte regionale caracteristice graiurilor din Crișana, în timp ce *Chiș* (<magh. *kis* „mic”), *Deac* (<magh. *deák* „diac”), *Hegeduș* (<magh. *hegedűs* „violinist”), *Naghi* (<magh. *nagy* „mare”), *Pap* (<magh. *pap* „popă, preot”) sunt nume maghiare, întrucât românii din Ardeal nu folosesc în grai termenii care stau la baza lor.

.....

Echivalentul numelui *Covaci* este *Faur* (moștenit din lat. *faber*, -*brum* „meșter, faur”), care se regăsește ca nume de familie frecvent nu numai în Chitichaz, ci și în Crișana și Maramureș.

Ultima categorie, cea a numelor de familie de origine toponimică, este bine reprezentată în onomastica Chitichazului atât prin varietate, cât și prin frecvența lor. Sunt de origine toponimică acele nume care leagă individul de localitatea, de regiunea sau țara de unde este originar. Desigur, cele mai multe nume de această origine au devenit funcționale în alte așezări decât cele de baștină, atunci când individul sau familia se mutau. Iată numele de familie de acest tip înregistrate de Iosif-Ioan Ardelean în anul 1768: *Abrudan* (<*Abrud*), *Ardelean* (<*Ardeal*), *Cheșan* (<*Checea*, jud. Timiș), *Cioltean* (<*Ciolt*, mumele

bil, vezi *Supra*), *Crișan* („de pe Criș”), *Curtean* (<*Curtea*, jud. Timiș), *Dehelean* (<*Deheleni*, denumirea unui ținut din zona Făgetului bănățean), *Hălmăgean* (<*Hălmagiu*, jud. Arad), *Mocan* (<*mocan* „cioban din regiunile muntoase ale Ardealului”), *Moț* (<*moț* „român din Munții Apuseni”), *Mureșan* („de pe Mureș”), *Oltean* („de pe Olt”), *Otlăcan* (<*Otlaca*, jud. Arad), *Secan* (<*Szék-Udvár*, numele maghiar al Socodorului, jud. Arad), *Sălăgean* (<*Sălaj*), *Tulcan* (<*Tulca*, jud. Bihor), *Vârșandan* (<*Vârșand*, jud. Arad).

Și în prezent, cele mai frecvente nume de familie de origine toponimică din Chitichaz sunt *Ardelean*, *Muntean*, *Crișan*, *Sălăgean*, *Abrudan*, *Otlăcan*, *Moț*, *Mocan*, *tulcan*, *Dehelean*, la care se mai adaugă *Aletean* (<*Aletea*, magh. *Elek*, localitate care a trecut după 1918 în Ungaria), *Frătean* (<*Frata*, jud. Cluj), *Moldovan* (<*Moldova*).

Consultând colecția de documente din Transilvania între anii 1351–1355 (DRH, C, X) și 1361–1365 (DRH, C, XII), care fac referire și la ținuturile bănățene și crișene, am constatat că sunt numeroase cazurile când numele persoanelor apar însoțite de numele localității de reședință: Mihail, fiul lui Blasiu de Sâncel (DRH, C, X, p. 12); magistrul Ioan, fiul lui Toma de Lazuri (DRH, C, X, p. 54); Simion al lui Simion de Teiuș (DRH, C, X, p. 245); Toma, fiul lui Laurențiu de Tileagd (DRH, C, XII, p. 26); Nicolae de Zlatna (DRH, C, XII, p. 122); Ioan, fiul lui Nicolae de Ciortea..., Ștefan, fiul lui Dominic de Giulvăz (DRH, C, XII, p. 317); Toma, fiul lui Nicolae de Cherechiu (DRH, C, XII, p. 410).

Folosirea sistemului latin medieval de denotație personală în Transilvania a avut consecințe asupra modalităților de denumire a românilor ardeleni, una dintre acestea fiind și aceea de a forma nume de familie după locul de origine al individului, procedeu întâlnit frecvent atât în Moldova, cât și în Țara Românească.

Purecele, elefantu și... cumpăna

Când cineva vre să povestească o glumă în fața celor din juru lui, mai nante întreabă cum că „cunoșteți gluma cutare și cutare?” Apu dacă răspunsu-i că „da”, atunci omu nost rămâne-n tăcere. No-amu, dăuarece io gândesc cum că gluma cu purecele și elefantu care mîrg pîst-on pod tîta lume o cunoaște, d-aceie nu vi uoi povesti. Numa că dăspră purece și elefant mie m-or vinit în minte cîteva cujete dă alt fel, dăspră care aș vre să-m spun părere – pă scurt. Da’ numa ca să fiu bine înțales, aș începe cu o cujete tare simplă. Îi voarbă că, după părere me, și purecele și elefantu – pă cum și tâte cilelalte ființă pămîntești – au suflet, pot suferi dă boli și dă dureri, să pot prăvuși din viață în mod cuvenit uă nu pre, pot fi prăvușite dă om – după bunăvoința lui. No-amu, io cu „bunăvoința” asta am gânduri. Vă dau și naște pilde – cu-ntrbările mele.

Gîndindu-ne cu minte curată la făctura lui Dumnezo, ce dăschilinire-i întră on iepure și o mîță? Nimica. Și meghiș, cînd îi voarbă d-on iepure pușcat d-on vîntor, nime nu-ș roade undile dă durere că uare cît s-o zvîrcolit sârmanu animal pînă ș-o dat sufletu, cît o sîngerat, cît o suferit, și că ar trăbui să să facă o uniune dă „apărere a drep-

turilor iepurilor”. Spunînd asta, mă gînedsc la mulțime dă uniuni care – la noi! – să pun în apărare unor animale „dă tâte zilele”, cum is și mîțăle uă cîinii, în vreme ce în alte colțuri dă pămînt soiurile aște dă animale sârvesc ca mîncare, tumna așe cum noi ferbem leveșe dă ghină din ghină, tocană dă porc din porc, fritură dă uaie din uaie, mititei din carne dă animale dă casă și așe. Dăspră mîncările făcute din animale sălbatece să nici nu mai vorbim! Ce fel dă gîndire-i asta?

Da’ să merem mai dăparte. Oamenii potrocesc în fel și chip – și fără durere dă inimă! – șoarecii, poțocii uă hîrciojii, batăr că și animalele aște-s lăsate dă Dumnezo cu suflet și zor pă pămîntu aista, în vreme ce „uniunile apărătorilor” mărșăluiesc vehemenț pă uliță, cerând leji și pedepse pă capu celor ce nu-s cu băgare dă samă la traiu cățăilor, la felu dă cărare uă omorîre a găștelor, a porcilor, a vachelor... Io nu zic cum că, pă cît să poate, să nu fim cu băgare dă samă la tăiere animalelor dă carne, da’ io spun cum că „apărătorii” aște ar face mai bine dacă și-ar îndirepta privire cîta sârăcime din juru lor, apu, – dacă le stă-n putință, – în apărare lor să-ș ardice voarba, să-ș teluiască banii, să-ș folosască enerjiile dă

prisos! Că omu-i om cu suflet, asta o știm, da’ și animalu-i ființă cu suflet, ctîar și dacă n-o amăsurăm – pă drept uă pă nădirept! – cu acieș cumpăna!

Așe zo! Cumpăna! Cumpăna ar trebui să fie cale și cheie la tâte baiurile pămîntești! Dacă s-ar lua-n samă cumpăna, nu s-ar pute întâmpla ca, la unii, p-on cîne domnesc să să teluiască sute dă mii dă forinț, în vreme ce sute dă mii dă oameni flămînzăsc și mor dă foame dă l-on capăt a pămîntului la celalalt! În apărare lor dîrce nu să fac uniuni pîstă uniuni?!

Multe s-ar mai pute întreba și spune cu privire la legătura dintră om și lume animalelor, numa pîntru ca să știm așeza tâte treburile noaște pămîntești la locu lor potrivit în așe fel ca să „nu facem din țanțar hărmăsar”, da’ nici s-o punem p-acieși treaptă tropoteala șoarecelui cu ce a elefantului...

Sandu Popa

Aneecdote din vechime

Năputința

Înainte d-a fi murit, rejele Semiramis o dat în poruncă ca, după moarte, pă cruce să i să scrie: „Dacă careva reje ar ave nevoie dă bani, dăscoperească-m mormîntu și-ș iele atîta din cîi îngropaț cu mine, cîț i-a trăbui.” Darios i-o dăscoperit mormîndu, da’ n-o afalat alceva dăcât o altă scrisoare cu anunțu că: „Dacă n-ai fi așe dă viclean și dă năputincios, atunci n-ai fi tulburat hodina unui mort!”

Putere aurului

Filip al doile o vrut să ocupe o cetate, numa că sfetnicii curți i-or raportat cum că cetate îi cu năputință s-o ocupe, dăuarece drumu care duce cîta ie îi dă năumblat. Rejele i-o întreat:

– Uare tumna așe dă rău îi drumu acela dă nici on măgar cu on sac dă aur în spinare n-ar pute mere pă iel?

Putere tăcerii

Odată, filozofu Xenokrates o ascultat pînă-n capăt o vorbire plină dă revoință și spurcături. Cineva l-o-ntreat că dîrce iel o fost sînguru bărbat care ș-o ținut înfrînată limba. Filozofu l-o lămurit:

– Dăuarece dă multe uări m-am bănuit în viața me că am vorbit, da’ pîntru că am tăcut niciodată nu mi s-o-ntîmplat nici on bai.

Răspuns la o înjurătură

Cineva o-nceput să-i injure pă filozofi, dăuarece – așe zîcînd, – tă’ pă la porțile bogaților să sucesc și să-nvîrtesc. Aristopos ș-o apărât meserie, spunîndu-i:

– Și pă doctori tă’ pă la ușile betejilor îi vezi, și meghiș nu să află nime care ar vre să ajungă beteag.

Glume

On țigan hididuș mere la notarăș să-ș facă testamentu, cerîndu-i:

– Dom’ notarăș, la capātu testamentului mneu pune acolo că la înmormîntare me să tragă o bandă mare dă țigani.

– Bine, măi țigane, – îl liniștește notarășu, – da’ ce melodie vrei s-auzi?

On holtei să laudă cîta ce mai noauă drăguță:

– Să nu-ț pice cu scădere, da’ io știu citi din uății tăi.

– No, și ce citești amu din uății mnei?

– Numa atîta că cu tîta putere ai vre să te ieu dă nevastă.

La una ca asta, fata numa atîta i-o răspuns!

– Mă, tu iești on analfabet!

P-on vindic nou îl taie borbilu cu briciu. Cam rușinos și gîngăvind, borbilu is cere iertare și-l întreabă:

– O-o-u, do-do-domnule, du-dumita a-a-ai mai fo-fost la no-noi?

– N-am fost, picioru în bătaie mi l-am terdut – îi răspunde ista.

Am citit că...

Dacă sămălesc bine, or trecut vo doauăzeci dă ani dă cînd ne umblă uiașagu județean, da’ numa tare rare uări s-o întîmplat pîn-amu ca poștașu să ne înștiințeze cum că ni l-o băgat în ladă. Ce-i drept îi drept, și poștașu d-amu, pă cum și înaintășii lui, să cam grăbesc cu lucrulu lor, nu pre au vreme dă dișpută, că pă lîngă poștășit fieștecare să acupă și cu alte lucruri, dăuarece din plătuța pă care o capătă dă la poștă nu pre ar pute trăi, – mai ales dacă are și familie.

Bogăt și dăstul că, în careva zî din săptămîna trecută, Tudorica, poștașu satului, nu mi-o băgat uiașagu în ladă, ce m-o grăit să ies după iel, dăuarece o aflat dă bine să-m atragă atenție la o scriere dăstul dă lungă dăspră „ceie ce s-o-ntîmplat la școala românească din Alete”, sfătuiindu-mă să mă acup și io cu treaba asta. Sfatu, – dă-i bun, dă nu-i bun, – să merită să-l ascult, să-l „rumeji” oleacă, și numa după aceie să te hotărești că li-i primi uă ba. Cu gîndu aista m-am luat rămas bun dă la Tudorica.

Cum ne-am dăspărțit, cum m-am și luat io uăterii și m-am pus la cotate, da’ n-o fost greu să aflu întrebare din titlu: „Marfă din prunci la Alete?” Ce să vă zîc: ctîar și întrebare în sine-i rușinoasă, da’ ce să ascunde-n dosu îi o treabă și mai spurcată. Adecate, pă scurt, îi voarbă că la o adunare a primării aletene, unu dintră conducătorii orașului o înaintat on plan ca la tâte familiile care nu ș-or scrie pruncii la școala românească, ce la ce

ungureasc, să li să plătească cîte cincizăci dă mii dă forinț. Cu alte voarbe, pă cum și pă-nțălesu lumii: on plan din care să înțăleje limpede că pruncașii români ar terbui cumpăraț pă bani ca p-o marfă!

Cîi care cunosc mai pă d-aproape stare și năcazurile ișcolilor noaște românești știu bine cum că, în cile mai multe sate d-a noaște, număru tînărilor, – așe și a pruncașilor, – scade din an în an, și că dascălii noști să luptă din tâte puterile ca în glasa-ntiie să li să adune cît mai mult învățăcei. Asta li-i datoriie, o dată pîntru a-ș fine posturile, da’ și mai tare pîntru a mîntui dă perire ișcoala și învățămîntu în limba română. În dorința asta ișcolile noaște tădauna or fost ajutate și dă conducătorii noști aleși dă noi, da’ și a celor numiț dă stat. Și asta așe o fost și așe o rămas să fie în regulă!

Apu ș-aceie-i dă știut cum că ișcolile românești nu-s susținute dă primăriile locului, ce-s plătite dă stat. Și meghiș! Și meghiș is unii care, „cotînd nod în papură”, să leagă cu vicleniie dă naște nimicuri, numa pîntru ca să scape dă cîte-o ișcoală d-a noastă. În privința asta ce mai bună pildă ne-o arată tumna aletenii, cînd cu aceie s-acoperă că banii căpătaț dă la stat îi primăsc în doauă părți: jumătate în aprilis, ceielaltă jumătate în october. Sărmanii dă ii...

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Box

Doroftei și Spadafora la egalitate

Campionul mondial la box profesionist în versiunea WBA, categoria semiușoară, **Leonard Doroftei**, a terminat la egalitate meciul cu **Paul Spadafora**, deținătorul centurii cu diamante al versiunii IBF, de unificare a titlurilor. Dar asta numai pentru că așa au dorit cei trei arbitri judecători, deoarece în ring românul a fost net superior americanului.

La ora 5.45 (a României) a dimineții de duminică, românul Leonard Doroftei și americanul Paul Spadafora au pornit unul spre celălalt, din colțurile ringului instalat în „Petersen Events Center” din Pittsburgh, în meciul la finela căruia învingătorul urma să reunească cele două titluri. Au fost 12 reprize în care Doroftei a avut, în cea

mai mare parte, controlul întâlnirii. După o primă repriză relativ echilibrată și o alta în care Spadafora a lovit mai clar, românul a început să-și trimită directele de stânga la fața și corpul adversarului. În nouă dintre cele zece reprize care au urmat, Doroftei a fost mai bun decât americanul, dar judecătorii de ring au văzut, sau au vrut să vadă, altceva. La ora 6.32, când a bătut pentru ultima dată gongul, cei doi boxeri s-au îmbrățișat. Aveau fețele pline de sânge din cauză că și-au spart arcadele încă din runda a treia. Nu erau prea desfigurați, dar Doroftei arăta mult mai bine decât se „prezenta” la finele celor două meciuri cu **Raul Balbi**. Într-un fel, era logic să fie așa, deoarece spre deo-

sebite de acele întâlniri, cu Spadafora s-a și apărut. Și a făcut-o bine, având în vedere că a dat cu aproape 100 de pumni mai mult decât a primit (344 - 259, conform specialiștilor postului de televiziune HBO).

Announcer-ul de ring a făcut cunoscute și scorurile pe care le-au dat cei trei judecători. A început cu cel al lui **Patrick Russell**, din California, desemnat de IBF. Acesta l-a „văzut” învingător, cu 115 la 113, pe Doroftei. Nu și panamezul **Guillermo Perez**, oficial WBA, care l-a văzut câștigător pe american, cu 115 la 114. Al doilea judecător american al disputei, **Gary Merritt**, din Indiana, a punctat egal, 114-114. Astfel, pentru că nu a existat un învingător, Doroftei cât și Spadafora își păstrează centurile de campioni și rămân neînvinși la profesioniști. Specialiștii postului HBO, care a deținut drepturile pentru acest meci, au anunțat că, potrivit statisticii lor, Doroftei a câștigat cu 117 la 111. Specialiștii site-ului canadian **rds.ca**, cel care a transmis în direct meciul, l-au văzut învingător pe român (115-113). Doroftei a urcat în ring pe ritmurile melodiei „Români din România” a trupei BUG Mafia și a așteptat decizia înfășurată în tricolorul românesc.

‘Fanu

Atletism

Supermaraton Bichișciaba-Arad-Bichișciaba

La sfârșitul săptămânii trecute, Aradul a găzduit supermaratonul Bichișciaba - Arad - Bichișciaba, manifestare ajunsă la cea de-a șasea ediție. Startul a fost dat sâmbătă, la ora 9.00 în fața primăriei din reședința bichișeană, iar în orașul de pe Mureș concurenții au început să sosească în jurul

orei 15.00, după ce au parcurs nu mai puțin de 103,8 km.

La start s-au înscris 55 de echipe de câte patru concurenți (care au parcurs doar etape de câte 25 de kilometri) din România și Ungaria, dar și vedete ale acestui sport care au concurat la individual (și care au parcurs întreaga distanță).

Rezultatele primei etape sunt următoarele: la echipe bărbați, locul I Dabasi Ördögök (5h 44' 26"), locul II Șoimii București (5h 52' 03"), iar locul III a revenit echipei Sandy Banda (5h 59' 50"). La echipe femei, pe primul loc s-a clasat Fila Graffice Com din Ungaria (6h 56' 58"). La individual masculin au participat veterani întreținerii, concurenți care nu au ratat startul la nici o singură ediție și care chiar le-au câștigat. Astfel, locul I **Anatoli**

Kruglicov (Rusia), care a parcurs întreaga distanță de peste o sută de kilometri în 6h 55' 52". Acesta a fost urmat la câteva minute de **Vásár Atilla** (Ungaria) și **Yannis Kouros** (Grecia). La capitolul curiozități se poate aminti că cel mai bătrân participant a fost un brașovean de 80 de ani.

Anatoli Kruglicov a participat recent la maratonul Australiei, când a parcurs distanța de 4700 de kilometri dintre Sidney și Melbourne în 44 de zile. **Vásár Atilla** a participat la fiecare ediție a maratonului Bichișciaba - Arad - Bichișciaba și a câștigat două dintre ele. **Yannis Kouros** are la activ nu mai puțin de 31 de recorduri mondiale la alergări de lungă durată, în urmă cu două săptămâni, în Franța, alergând în continuu 438,318 kilometri.

Formula-1

Șirul ghinionistilor continuă

Pista de la Spielberg este construită în așa fel încât la numai câțiva stropi de ploaie se adună bălți întregi, îngreunând munca piloților. Așa s-a întâmplat și duminica trecută, când întrecerea de Formula 1 a început pe cer noros. De la bun început, dintre cei 20 de piloți **Alonso** și **Webber** au așteptat din boxă semnalul de start, iar motorul lui **Da Matta** nu s-a urnit din loc, pilotul fiind nevoit să înceapă curs la coada convoiului. În fine, după al treilea start, și monstrul lui **Verstappen** s-a blocat la marginea pistei. Prin urmare, competiția efectivă a început abia din runda a patra. **M. Schumacher**, încă de la pol-position a

scăpat de urmăritorii săi. Numai că, în runda 13, a început să plouă. Folosindu-se de aceste circumstanțe, **Montoya** și **Räikkönen** s-au apropiat periculos de campion. Apoi au urmat, rând pe rând, ieșirile în boxă după alte cauciucuri, după benzină. Dar și aceste ieșiri au adus mari emoții, mai ales când, în boxă, mașina lui **M. Schumacher** a prins foc, trebuind stinsă cu pompierii. În acest timp, **Montoya** a realizat un mare avantaj (18 secunde), când, spre ghinionul lui, în runda 32 i s-a defectat motorul. În același timp, cei doi ferrariști au depășit tot mai energic, ajungând iarăși, în ciuda defecțiunilor și al ieșirilor în boxe, în capul convoiului. Și tânărul **Alonso**, favoritul spaniol, s-a clasat foarte bine, până ce, în runda 45, a alunecat de pe pistă, fiind nevoit să întrerupă competiția. Ca atare, s-a dovedit iarăși că nu ajunge să fii pilot bun, nu ajunge să ai rutină sau să simți pista, dacă motorul nu te ajută. Cu noroc la volan, cu noroc la mașini, cei doi piloți de la Ferrari au ajuns, în final, iarăși în fruntea clasamentului.

Rămâne o întrebare îngrijorătoare: oare cine știe, când se va mai organiza competiție F-1 în Austria?

I. C.

Clasamentul de la Spielberg

1. Michael Schumacher (ger. Ferrari) 1:24:04,888, viteza medie: 213,003 km/h
2. K. Räikkönen (finl., Mercedes)
3. R. Barrichello (br., Ferrari)
4. I. Button (m. brit., BAR-Honda)
5. D. Coulthard (m. brit., Mercedes)
6. R. Schumacher (ger., BMW)
7. M. Webber (austral, Renault)
8. I. Trulli (it., Renault)

Calificarea piloților

1. Räikkönen 40 p.
2. M. Schumacher 38 p.
3. Barrichello 26 p.
4. Alonso 25 p.
5. Coulthard 23 p.
6. R. Schumacher 20 p.

Calificarea constructorilor

1. Ferrari 64
2. Mercedes 63
3. Renault, BMW 35-35
4. Jordan, BAR 11-11

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionatul NB II	
Giula-Nyírbátor	3-0
Campionatul NB III	
Leta Mare-Hajdúdorog	1-0
Campionatul județean, Bichiș, div. I	
Bătania-Medgyesegyháza	6-0
Újkígyós-Micherechi	3-1
Campionatul județean, Bichiș, div. II	
Aletea-Ciorvaș	1-1
Campionatul județean, Bichiș, div. III	
Leucușhaz-Chitighaz	3-1
Campionatul județean, Bihor, div. III	
Pocei-Jaca (Meciul a fost amânat)	
Săcal - zi liberă	

Următoarele meciuri

24 mai (sâmbătă)	
Szabadkígyós-Bătania	17.00
Kamut-Aletea	17.00
Săcal-Csökmő	17.00
Földes-Pocei	17.00
Jaca: zi liberă	

25 mai (duminică)	
Baktalórántháza-Giula	17.00
Ibrány-Leta Mare	17.00
Micherechi-Vésztő	17.00
Chitighaz-Bcs. Előre U.16	17.00
Telekgerendás-Leucușhaz	17.00

ROMÂNIA

Luni 26 mai

6.00 Jurnal de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.15 Teleshopping (R) 9.00 Film (R). Povestea lui Alvin Straight 11.00 Casa mea 11.30 Descurcă-te singur (R) 12.00 Tezaur folcloric 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Spectacolul lumii 14.00 Por patria 14.55 Jurnal 15.00 Kronika 16.30 Sănătate pentru toți! 16.55 Serial. Dragoste și răzbumare 17.45 Desene animate 18.00 Jurnal 19.00 Iartă-mă! 20.00 Serial. Om bogat, om sărac 21.00 Cafe-neaua politică 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesioniști 23.30 Pe cont propriu (R) 24.00 Iartă-mă! (R) 1.00 Jurnal (R) 2.00 Serial. Salvatorii din High Sierra 3.00 Profesioniști (R) 4.00 Cafe-neaua politică (R) 5.00 Tezaur folcloric (R).

Marți 27 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.50 Corect! 9.00 Teleshopping 9.50 Iartă-mă! (R) 10.50 LiMuzica (R) 11.20 Serial (R). Dragoste și răzbumare 12.10 Interes general (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Puncte cardinale 14.00 Vector III 14.55 Jurnal 15.00 Kronika 16.00 Serial. Destine secrete 16.50 Serial. Dragoste și răzbumare 17.45 Desene animate 18.00 Jurnal 19.00 Film. Furtună în plină vară 20.55 Seară bună! 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Cu ochii-n 4 23.00 Film. Harvey 1.00 Jurnal 2.05 Serial. Salvatorii din High Sierra 3.00 Puncte cardinale (R) 3.30 Cu ochii-n 4 (R) 4.00 Vector III (R) 4.55 Corect (R) 5.00 Seară bună! (R)

Miercuri 28 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.50 Corect! 9.00 Teleshopping 9.50 Profesioniști (R) 10.50 Cu ochii-n 4 (R) 11.20 Serial (R). Dragoste și răzbumare 12.10 Corect (R) 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oameni ca noi 14.00 Bucuriile muzicii 14.55 Jurnal 15.00 Panorama 16.00 Serial. Destine secrete 16.50 Fotbal 19.00 Jurnal 20.00 Film. Omuleții de sub casă 21.35 Minutul 91 22.30 Jurnalul de noapte 23.00 Film. Sirenele 0.35 Sănătate pentru toți! (R) 1.05 Jurnal 2.05 Serial. Sara 3.00 Oameni ca noi (R) 3.50 Descurcă-te singur (R) 4.00 Bucuriile muzicii (R) 4.55 Corect (R) 5.05 Minutul 91 (R).

Joi 29 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.50 Corect! 9.00 Teleshopping 9.50 Poveste fără sfârșit (R) 10.50 Auto-club (R) 11.25 O vedetă populară (R) 12.10 Corect (R) 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Documentar 14.00 Ex Libris 14.55 Jurnal 15.00 Convingeri 15.30 Panorama 16.00 Serial. Destine secrete 16.50 Serial. Dragoste și răzbumare 17.45 Tragerile Joker și Loto 5/40 18.00 Jurnal 19.00 Film. La naiba cu dragostea! 20.55 Seară bună! 21.50 Reflecții rutiere 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Retrospectivă 23.00 Film. Din prea multă dragoste 0.45 Documentar (R) 1.15 Jurnal 2.05 Serial. Sara 3.15 Ex Libris (R) 4.10 Interes general 4.50 Reflecții rutiere (R) 5.10 Seară bună (R).

Vineri 30 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.50 Corect! 9.00 Teleshopping 9.50 Telemicrocopia (R) 10.50 Clubul de comedie (R) 11.20 Serial (R). Dragoste și răzbumare 12.10 Corect! 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Conferința de presă 14.25 Tribuna partidelor parlamentare 14.55 Jurnal 15.00 Convingeri 16.00 Interes general 16.50 România politică 17.10 LiMuzica 17.45 Desene animate 18.00 Jurnal 19.00 Film. Gașca Yamakasi 21.00 Serial. Neliniște la New York 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Taverna 0.30 Spectacolul lumii 1.00 Jurnal (R) 2.00 Serial. Sara 3.00 Conferință de presă (R) 3.55 Corect (R) 4.00 Taverna (R).

Sâmbătă 31 mai

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 8.00 Aventuri cu Lilipufi 9.00 Auto Club 9.30 Teleshopping 9.45 Casa mea 10.15 Debut 50 plus 11.00 O vedetă populară 11.45 Spectacolul lumii 12.15 Istorie polemică 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Multumesc! 14.00 Formula 1. Calificări 15.00 Ora olimpică 16.00 Poveste fără sfârșit 17.00 Festivalul Internațional de Film Transilvania 18.00 Jurnal 18.25 Buletin Formula 1 18.30 Surprize, surprize... (I) 19.00 Fotbal. Final Cupei României 21.00 Surprize, surprize 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Formula 1 (R) 22.20 Surprize, surprize 23.30 Film. În autoapărare 1.05 Jurnal 1.35 LiMuzica (R) 2.05 Casa mea (R) 2.35 Auto-club (R) 3.05 Debut 50 plus (R) 3.55 Istorie polemică (R) 4.40 O vedetă populară (R) 5.25 Spectacolul lumii...

Duminică 1 iunie

6.00 Universal credinței 8.00 Desene animate 9.00 Tip-Top, Minitop! 9.30 Descurcă-te singur! 10.00 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Ultima ediție 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Studio Formula 1 13.55 Formula 1. Marele premiu al statului Monaco 16.00 Bravissimo! 18.00 Jurnal 18.50 Buletin Formula 1 19.00 Film. Ceață de vanilie 20.50 Clubul de comedie 21.25 Tragerile Loto 6/49 și Noroc 21.35 Jurnalul de noapte 21.50 Buletin Formula 1 (R) 21.55 Film. Răfuiala 23.40 Crime în cetatea filmului 0.10 LiMuzica (R) 0.40 Jurnal (R) 1.40 Descurcă-te singur! (R) 2.10 Ultima ediție (R) 3.05 Bravissimo! (R) 4.50 Puncte cardinale (R) 5.20 Clubul de comedie (R).

TVR

Luni 26 mai

6.00 Gala Sior (R) 6.55 Poesis 7.00 Desene animate 7.30 Piersic show (R) 9.30 Veni, Video, Vici! (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Știri 10.15 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 11.05 Poesis 11.15 Documentar 11.45 Serial. Locuință pentru doi 12.15 Călătorind prin țară 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Camera de gardă 15.30 Atlas (R) 15.45 Teleshopping 16.00 Știri 16.15 Nu vezi 2 la fel 16.25 Poesis 16.30 Veni, Video, Vici! 16.45 Serial. Tineri și îndrăgostiți 17.40 Documentar 18.05 Serial. Miracole 19.00 Nu vezi 2 la fel 19.10 Puls 2003 20.00 Ruleta rusească 20.30 Telemjurnal 21.00 Sport plus 22.30 Film. Elita 0.15 Atenție, se cântă! (R) 1.40 Serial (R). Locuință pentru doi 2.10 Serial (R). Saint Tropez 3.00 Cultura misterioasă (R). 3.30 Serial (R). În fața instanței 4.15 Știrile serii 4.45 Veni, Video, Vici! (R) 5.00 Ruleta rusească (R) 5.30 Telemjurnal (R).

Marți 27 mai

6.00 Serial (R). Miracole 6.55 Poesis 7.00 Desene animate 7.30 Puls 2003 (R) 8.15 Tonomatul DP 2 9.45 Teleshopping 10.00 Știri 10.15 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 11.05 Poesis 11.15 Documentar 11.45 Serial. Locuință pentru doi 12.15 Călătorie la pas 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Atlas 15.45 Teleshopping 16.00 Știri 16.15 Nu vezi 2 la fel 16.25 Poesis 16.30 Veni, Video, Vici! 16.45 Serial. Tineri și îndrăgostiți 17.40 În jurul lumii 18.05 Serial. Miracole 19.00 Nu vezi 2 la fel 19.10 eForum 20.00 Ruleta rusească 20.30 Telemjurnal 21.00 Film. Hotel de lux 23.00 Teatru. Jocul vieții și al morții 0.30 În jurul lumii (R) 1.00 Documentar (R) 1.30 Serial (R). Locuință pentru doi 2.00 Film (R). Elita 3.45 Călătorie la pas (R) 4.15 Știrile serii 4.45 Veni, Video, Vici! (R) 5.00 Ruleta rusească (R) 5.30 Telemjurnal.

Miercuri 28 mai

6.00 Serial (R). Miracole 6.55 Poesis 7.00 Desene animate 7.30 eForum 8.15 Tonomatul DP 2 9.45 Teleshopping 10.00 Știri 10.15 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 11.05 Poesis 11.15 Documentar 11.45 Serial. Locuință pentru doi 12.15 Eco-magazin 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Pieton/Autoboliz 15.30 Alea cu Ghimpi 15.45 Teleshopping 16.00 Știri 16.15 Nu vezi 2 la fel 16.25 Poesis 16.30 Veni, Video, Vici! 16.45 Serial. Tineri și îndrăgostiți 17.40 Cultura misterioasă 18.05 Serial. Miracole 19.00 Nu vezi 2 la fel 19.10 Monitor 20.00 Ruleta rusească 20.30 Telemjurnal 21.00 Film. Prin ochii asasinului 22.35 Eurofotbal 23.35 Serial. Speranțe și împliniri 0.30 Documentar 1.00 Serial (R). Locuință pentru doi 1.30 Film (R). Hotel de lux 3.25 Serial (R). Speranțe și împliniri 4.15 Știrile serii 4.45 Veni, Video, Vici! (R) 5.00 Ruleta rusească (R) 5.30 Telemjurnal (R).

Joi 29 mai

6.00 Serial (R). Miracole 6.55 Poesis 7.00 Desene animate 7.30 Monitor (R) 8.15 Tonomatul DP 2 9.45 Teleshopping 10.00 Știri 10.15 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 11.05 Poesis 11.15 Documentar 11.45 Serial. Totul se rezolvă 12.15 Club Aventura 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Alea cu Ghimpi 15.45 Teleshopping 16.00 Știri 16.15 Nu vezi 2 la fel 16.25 Poesis 16.30 Veni, Video, Vici! 16.45 Serial. Tineri și îndrăgostiți 17.40 Documentar 18.00 Serial. Miracole 19.00 Nu vezi 2 la fel 19.10 Europa — pur și simplu 20.00 Ruleta rusească 20.30 Telemjurnal 21.00 Film. Adio, dar rămân cu tine 23.00 Generația@ 24.00 Serial. Tărâmul dezmoștenitorilor 0.50 Documentar (R) 1.20 Serial (R). Totul se rezolvă 1.50 Film (R). Prin ochii asasinului 3.25 Serial (R). Tărâmul dezmoștenitorilor 4.15 Știrile serii 4.45 Veni, Video, Vici! (R) 5.00 Ruleta rusească (R) 5.30 Telemjurnal (R).

Vineri 30 mai

6.00 Serial (R). Miracole 6.55 Poesis 7.00 Desene animate 7.30 Eurofotbal (R) 8.15 Tonomatul DP 2 9.45 Teleshopping 10.00 Știri 10.15 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 11.05 Poesis 11.15 Costel Badea 11.45 Serial. Totul se rezolvă 12.15 Club Art 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Serial. Andromeda 15.45 Teleshopping 16.00 Știri 16.15 Nu vezi 2 la fel 16.25 Poesis 16.30 Veni, Video, Vici! 16.45 Serial. Tineri și îndrăgostiți 17.40 Documentar 18.00 Serial. Miracole 19.00 Nu vezi 2 la fel 19.10 Serial. Central Park West 20.00 Ruleta rusească 20.30 Telemjurnal 21.00 D'ale lu' Mitică 22.00 Piersic show 24.00 Serial. Andromeda 0.45 Alea cu Ghimpi (R) 1.00 Serial (R). Totul se rezolvă 1.30 Film (R). Adio, dar rămân cu tine 3.25 Serial (R). Central Park West 4.15 Știrile serii 4.45 Veni, Video, Vici! (R) 5.00 Ruleta rusească (R) 5.30 Telemjurnal.

Sâmbătă 31 mai

6.00 Serial (R) Miracole 7.00 Tradiții 7.30 D'ale lu' Mitică (R) 8.30 Ora fără catalog 9.30 Program pentru copii 9.50 Lumina lui Chiț-Chiț 10.35 Desene animate 11.00 Arca lui Noe 11.30 Răscruți 12.00 Știri 12.10 Insolit 12.40 Serial. Aventurile familiei Twist 13.10 Serial. Tineri și îndrăgostiți 14.00 Serial. Aventurile familiei Twist 14.30 Atenție, se cântă! 16.00 Știri 16.15 Alea cu Ghimpi 16.30 Serial. Nightman 17.20 Muzeul Ermitaj din St. Petersburg 18.00 Serial. Miracole 19.00 Iubiri celebre ale secolului XX 19.30 Serial. Farmece 20.30 Telemjurnal 20.45 Atlas 21.00 Film. Mu Mu 22.40 Fotbal 0.10 Remix 1.10 Serial (R). Aventurile familiei Twist 1.40 Iubiri celebre ale secolului XX (R) 2.10 Film (R). Mu Mu 3.45 Ora fără catalog (R) 4.35 Alea cu Ghimpi (R) 4.55 Răscruți (R) 5.25 Telemjurnal (R) 5.40 Atlas (R).

Duminică 1 iunie

6.00 Serial (R). Miracole 6.55 Teleshopping 7.10 Medalion de interpret 7.30 Ferma 8.30 1 Iunie — O dată ca niciodată 8.35 Desene animate 9.00 Festivalul Internațional de cântece și dansuri pentru copii — Antalya, Turcia 2003 12.20 Ti Amo 13.10 Serial. Tineri și îndrăgostiți 14.00 Handbal16.00 Știri 16.15 Alea cu Ghimpi 18.00 Serial. Miracole 19.00 Iubiri celebre ale secolului XX 19.30 Serial. În fața instanței 20.30 Telemjurnal 20.45 Atlas 21.00 Film. Toți spun: Te iubesc! 22.45 Serial. Turneul 23.35 Serial (R). Nightman 0.20 Serial (R). Farmece 1.20 Serial (R). Aventurile familiei Twist 1.50 Iubiri celebre ale secolului XX (R) 2.20 Film (R). Toți spun: Te iubesc! 4.00 Muzeul Ermitaj din St. Petersburg (R) 4.30 Știrile serii 4.55 Insolit (R) 5.25 Telemjurnal (R) 5.40 Atlas (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

26 MAI, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

27 MAI, MARȚI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 MAI, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport — rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangarda, „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 MAI, JOI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 MAI, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.55: Avangarda, „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „Lumea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

31 MAI, SÂMBĂȚĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time — magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” — magazin radiofonic euroregional 15.58: Încheiere.

1 Iunie, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40—15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00—19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

28 mai 2003 (mtv ora 14.25)

Reluare: 31 mai 2003 (m2 ora 11.15)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Emisiunea în limba română după un buletin de știri va prezenta un montaj realizat cu ocazia excursiei de studiu, organizată de Reprezentanța Turistică de la Budapesta a Ministerului de Turism al României. Aceasta a avut menirea să prezinte cele mai însemnate obiective turistice din România. În a doua parte a programului vă vom prezenta o relatare despre o conferință, care a avut loc recent la Arad, cu titlul: „Minoritarul imaginat. Minoritarul real”.

Realizator: Ștefan Crâsta

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

Luni, 26 mai 2003

16.30—17.00 Zona IT 17.00—17.30 Teleaudiența 17.30—18.00 Știri regionale 18.00—18.35 Preluare de pe Jurnal Canal România 1 18.35—19.00 EVA Internațional.

Marți, 27 mai 2003

16.30—17.30 Universul culturii 17.30—18.00 Știri regionale 18.00—18.35 Preluare de pe Jurnal Canal România 1 18.35—19.00 Banatica (emisiune în limba germană).

Miercuri, 28 mai 2003

16.30—17.00 Rural XXI 17.00—17.30 Meleaguri de cântec 17.30—18.00 Știri regionale 18.00—18.35 Preluare Jurnal de pe Canalul România 1 18.35—19.00 Banatica (emisiune în limba maghiară).

Joi, 29 mai 2003

16.30—17.00 Economia Încotro? 17.00—17.30 Lege pentru toți 17.30—18.00 Știri regionale 18.00—18.35 Preluare Jurnal de pe Canalul România 1 18.35—19.00 Banatica (emisiune în limba sârbă).

Vineri, 30 mai 2003

16.30—17.00 Clubul vineri 17.00—17.30 Pe fază 17.30—18.00 Știri regionale 18.00—18.35 Preluare Jurnal Canalul România 1 18.35—19.00 Magazinul copiilor.

Sâmbătă, 31 mai 2003

16.30—17.30 În prelungiri 17.30—18.00 Știri 7×7 18.00—18.35 Jurnal de pe Canalul România 1 18.35—19.00 Cântecul de acasă.

Duminică, 1 iunie 2003

16.30—18.00 Handbal: România—Turcia (preluare) 18.00—19.00 „Cu tine, de ziua ta” — program special pentru copii.

Sponsorul nostru

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

UMOR

Miraculosul Rubens

— Care e cel mai mare miracol în artă? a fost întrebat Picasso de un muzeograf.

— Rubens.

— De ce?

— Fiindcă din cele 2000 de tablouri pictate i s-au păstrat 4000.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO

VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

— muzică — știri locale și BBC — emisiuni pentru orice vârstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO — ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15—21.45

SW 31 și 49 m — vineri: 18.30—18.45 — sâmbătă: 18.00—18.45 — duminică: 18.30—18.45

Foto: Aurel Papp

Un castel ca-n povești, jucării și dulciuri pentru copilași

„Ziua Copilului” din acest an oferă iarăși multe bucurii pentru copiii mici și mari din multe țări. În această zi deosebită, totul se face pe placul copilului. Grădinițele și școlile acordă copiilor o zi întreagă pentru a se distra și a se bucura, organizându-le fel de fel de jocuri și activități distractive. Așa se întâmplă și în Ungaria.

Pentru a păstra această tradiție internațională, micherechenii au acordat o atenție deosebită copiilor lor din grădiniță.

Marti, la 20 mai, sosind la grădiniță, cei mici au observat ceva ciudat. De la o zi la alta, în mijlocul curții s-a ridicat un castel din povești, care i-a invitat pe toți la joc.

Alături de această surpriză, Primăria locală, întreprinzătorii și părinții din Micherechi au dăruit copiilor jucării, fructe, dulciuri și sucuri, pentru ca această zi să fie într-adevăr nemaipomenită și de neuitat.

Donatorii cadourilor au fost întreprinzătorii (și părinții unor copilași din grădiniță) *Gheorghe Mihut, Zoltán Ruja și Tiberiu Duma.*

— rita —

„Ziua Copilului” prin creionul elevilor din Apateu

FOAIA
românească
23 MAI 2003
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Rita Păcș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2003: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.